UTAJÄRVEN KUNTA
TALOUSARVIO 2027
TALOUSSUUNNITELMA 2027–2029



SISÄLLYSLUETTELO

1. YLEINEN OSA 1
1.1. KUNNANJOHTAJAN KATSAUS 1
1.2. KUNTASTRATEGIA 3
1.3. TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA TALOUDELLINEN KEHITYS 7
1.4. ORGANISAATIORAKENNE 10
1.5. HYVINVOINNIN EDISTÄMINEN 11
1.6. KONSERNI 12
2. KÄYTTÖTALOUS 18
2.1. HALLINTOPALVELUT (50) 19
2.1.1. HALLINTOPALVELUT YHTEENSÄ 19
2.1.2. HALLINTOPALVELUIDEN KUVAUKSET 20
2.2. ELINVOIMAPALVELUT (80) 25
2.2.1. ELINVOIMAPALVELUT YHTEENSÄ 25
2.2.2. ELINVOIMAPALVELUIDEN KUVAUKSET 26
2.3. HYVINVOINTIPALVELUT (60) 29
2.3.1. HYVINVOINTIPALVELUT YHTEENSÄ 29
2.3.2. HYVINVOINTIPALVELUIDEN KUVAUKSET 30
2.4. KASVATUSPALVELUT (70) 36
2.4.1. KASVATUSPALVELUT YHTEENSÄ 36
2.4.2. KASVATUSPALVELUIDEN KUVAUKSET 37
2.5. ELINYMPÄRISTÖPALVELUT (80) 40
2.5.1. ELINYMPÄRISTÖPALVELUT YHTEENSÄ 40
2.5.2. ELINYMPÄRISTÖPALVELUIDEN KUVAUKSET 41
3. TULOSLASKELMAOSA 46
4. INVESTOINTIOSA 50
5. RAHOITUSOSA 51
6. MUUN TASEYKSIKÖN KÄYTTÖTALOUSOSA JA SUUNNITELMA 53

1. YLEINEN OSA

1.1. Kunnanjohtajan katsaus

Vuoteen 2027 lähdetään edelleen epävarmassa kansainvälisessä toimintaympäristössä. Geopoliittiset jännitteet, talouden rakennemuutokset, ilmastonmuutoksen vaikutukset ja teknologinen kehitys muokkaavat yhteiskuntia ennennäkemättömällä vauhdilla. Suomessa talouskasvun odotetaan jatkuvan maltillisena, mutta julkisen talouden velkaantuminen, väestön ikääntyminen ja kuntien kiristyvä rahoitusasema haastavat kuntien toimintaa myös tulevina vuosina.
Kuntien menestys rakentuu yhä vahvemmin elinvoiman, ennakointikyvyn ja vastuullisen taloudenpidon varaan. Tässä toimintaympäristössä Utajärvi lähtee vuoteen 2027 vahvuuksistaan käsin. Kunnalla on vakaa talous, maltillinen velkaantuneisuus, pitkäjänteisen päätöksenteon perinne sekä kyky toteuttaa investointeja hallitusti. Strateginen hiiliviisaus, vahva yhteistyö yritysten ja muiden toimijoiden kanssa sekä aktiivinen elinvoimatyö luovat perustaa kestävälle kasvulle.
Utajärven sijainti valtatie 22:n varrella, kehittyvät yritysalueet, luonnonläheinen ja turvallinen elinympäristö sekä laadukkaat sivistys- ja vapaa-ajan palvelut ovat kunnan keskeisiä vetovoimatekijöitä. Samalla panostukset uusiutuvaan energiaan, vastuulliseen maankäyttöön ja kuntalaisten hyvinvointiin tukevat strategista tavoitetta olla hiiliviisas ja tulevaisuuteen katsova kunta.
Vaikka tulevaisuuden kehitystä on mahdotonta ennustaa kaikilta osin, Utajärvi voi kohdata muutokset luottavaisesti. Vahva talous, rohkeus uudistua sekä sitoutuminen kuntalaisten hyvään arkeen antavat erinomaiset lähtökohdat kunnan seuraavaan kasvun ja kehittämisen vaiheeseen.
Utajärven kunnan ensi vuoden talousarvio on maltillinen. Ulkoisia toimintakuluja on yhteensä noin 15,9 miljoonaa euroa. Toimintakatteemme on noin -13,4 miljoonaa euroa. Vuosikatteemme on noin 0,8 miljoonaa euroa positiivinen. Poistojen ja varausten muutosten jälkeen tilikausi on noin 0,5 miljoonaa alijäämäinen. Vuoden 2027 lopussa lainakantamme on arviolta n. 10 miljoonaa euroa. Ensi vuonna investoimme asumiseen, yhteispalveluiden tiloihin, matonpesupaikkaan, kouluhankkeen lopputoimenpiteisiin mm. piha-alueisiin ja irtaimistoon, Mustikkakankaan kaavatierakentamiseen, uuden leikkikentän kehittämiseen, reitistöjen ja kaavateiden -peruskorjauksiin, ja päiväkodin parkkialueen asfaltointiin. Lisäksi Rokuan alueelle investoimme Rokuan porttiin ja varaamme omarahoitusta liikunta-, nuoriso ja hyvinvointitalon laajennukseen.
Ensi vuonna tulemme vahvistamaan strategista maahankintaa, Yrityspuisto Oy:n toimintaa, matkailun edistymistä ja Rokua Geopark yhteistyötä Humanpolis Oy:n tukemana. Teollisuusalueella viemme datakeskushanketta vastuullisesti eteenpäin, tuemme osaltamme vetytehdashankkeen edistymistä ja kehitämme teollisuusalueen yritysten toimintaedellytyksiä. Lisäksi teemme vahvaa yhteistyötä puhtaan energian edistymisessä. Kehitämme asumisen mahdollisuuksia ja kunnan vetovoimaa vahvalla viestinnällä, jotta yhä useampi valitsee Utajärven kodikseen ja työpaikkansa sijaintikunnaksi.

Jatkamme pitkäjänteistä ja tuloksellista työtä kuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseksi. Kohdistamme resursseja kulttuuri- ja vapaa-ajan palveluihin sekä yhteisöllisyyttä vahvistaviin tapahtumiin. Jatkamme osallistavaa budjetointia ja vahvistamme yhteistyötä hyvinvointi- ja työllisyystoimijoiden kanssa. Huolehdimme laajasta palveluvalikoimasta ja panostamme erityisesti lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointiin palvelupolkuja ja harrastusmahdollisuuksia kehittämällä, sekä jatkamme lapsiperhepaketin ja opintoetujen toteutusta. Edistämme kuntalaisten liikkumista ja hyvinvointia yhdessä järjestöjen kanssa ja kehitämme edelleen seniorityötä tukemaan ikääntyneiden toimintakykyä ja osallisuutta. Tuemme kyläapusetelin avulla turvallista kotona-asumista.

Utajärvi voi kohdata tulevaisuuden luottavaisesti. Pitkäjänteinen taloudenhoito, vastuullinen päätöksenteko ja rohkeus uudistua ovat luoneet kunnalle vahvan perustan myös muuttuvassa toimintaympäristössä. Vuoden 2027 talousarvio yhdistää vakauden ja tulevaisuuteen katsovan kehittämisen mahdollistaen strategisten tavoitteiden määrätietoisen toteuttamisen, palveluiden kehittämisen ja kunnan elinvoiman vahvistamisen.

Utajärven menestys rakentuu yhteistyölle, luottamukselle ja tulevaisuususkolle. Hiiliviisaus, vastuullinen kasvu ja hyvinvoinnin edistäminen ohjaavat työtämme kohti kestävää ja elinvoimaista tulevaisuutta. Tulevaisuus ei rakennu ennustamalla kaikkea oikein, vaan kyvyllä tehdä oikeita valintoja muuttuvissa olosuhteissa. Tähän työhön Utajärvellä on hyvät edellytykset.

Haluan esittää lämpimät kiitokseni kunnan luottamushenkilöille, henkilöstölle, kuntalaisille sekä yhteisö-, yritys- ja yhteistyökumppaneillemme. Kiitän myös kaikkia sidosryhmiämme rakentavasta yhteistyöstä, luottamuksesta ja sitoutumisesta Utajärven kehittämiseen. Kuntamme vahvuus syntyy ihmisistä, yhteisöllisyydestä ja siitä, että rakennamme tulevaisuutta yhdessä.

Kun henkilöstöltä kysyttiin strategian juurruttamisen yhteydessä, millainen on heidän Utajärvensä, vastauksista nousi esiin kuusi sanaa, jotka kuvaavat osuvasti niin kuntamme ominaispiirteitä kuin tulevaisuuden suuntaakin. Ne kertovat rohkeudesta uudistua, uskosta omiin vahvuuksiimme ja määrätietoisesta työstä yhteisen hyvän eteen.

Meidän Utajärvi on uskomaton, uskalias, uudistuva, unelmoiva, uuttera ja unohtumaton.

Näiden sanojen hengessä rakennamme yhdessä vuotta 2027 ja tulevia vuosia. Utajärven tarina jatkuu vahvana, vastuullisena ja tulevaisuuteen luottavana.

Anne Sormunen

Utajärven Kunta

1.2. Kuntastrategia

Kuntastrategian tarkoitus ja tausta

Kuntalain mukaan kunnassa on oltava strategia, joka on valtuuston merkittävin ohjausväline kunnan johtamisessa. Strategiassa valtuusto päättää toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista sekä toimenpiteistä.

Kuntastrategia yhteistyön tuloksena

Utajärven uusi strategia on hyväksytty samanaikaisesti talousarvio 2026:n kanssa. Se on laadittu yhteistyössä kuntalaisten, henkilöstön, yritysten, sidosryhmien ja päättäjien kanssa. Strategia asiakirja sisältää kuntalain 37 §:n pohjalta muodostetun yhteisen tahtotilan kunnan visiosta vuoteen 2040 sekä näkemyksen toimintakulttuurista, kehittämisen painopisteistä sekä valtuustokauden tavoitteista vuoteen 2030 asti. Strategiaa on myös juurrutettu yhdessä henkilöstön kanssa keväällä ja syksyllä 2026.

Utajärven missio, visio ja tavoitteet

Utajärven missiona ja visiona vuoteen 2040 on olla ennakoiva edelläkävijä, kasvun kotikunta, jolloin Utajärvi on ennakoiva edelläkävijä, jolla on kyky uudistua ja luoda edellytyksiä hyvälle elämälle ja innovatiiviselle yrittämiselle. Utajärvi on kestävän kehityksen edelläkävijä, joka mahdollistaa hyvää elämää kasvun kotikunnassa.

Tavoitteena on kehittää kunnan toimintaa toimimalla ”reilusti paremmin kuin muut”. Utajärvellä yhdistyy hyvinvointi ja elinkeinoelämä, mikä tuottaa meille elinvoimaa. Elinvoimaa edistämällä tahdomme tarjota kuntalaisille ja yrittäjille mahdollisuuksia ja voimavaroja saavuttaa uutta.

Osallistuva yhteisömme ja rakentava yhdessä tekemisen kulttuurimme on kuntamme elinvoiman lähde. Tavoitteenamme on, että Utajärvi tulee tunnetuksi vastuullisesta kestävän kehityksen ennakoivasta toiminnastaan, hyvinvoivista asukkaistaan ja luotettavista yrityskumppanuuksistaan, mikä tuo alueelle uusia yrittäjiä ja asukkaita.

Toimimme vastuullisesti ja rakennamme luottamuksen ilmapiiriä ja yhteistä menestystarinaa.

Strategian toteutumisen arviointi ja päivitys

Strategia on elävä asiakirja, joten sen toteutumista arvioidaan säännöllisesti osana tilinpäätöstä sekä strategiaan kirjattujen mittaristojen lisäksi elinkeino- ja hyvinvointisuunnitelmiin rakennettavien mittaristojen kautta. Tämän lisäksi sitä arvioidaan myös valtuustokauden puolessa välissä valtuuston itsearvioinnin kautta.

Strategiaa päivitetään kerran valtuustokaudessa valtuustokauden vaihtuessa. Tällä tavalla varmistetaan myös strategian tarkoituksenmukaisuus.

Arvot eli johtamisen periaatteet

Arvot ohjaavat valintojamme. Näin toimiessamme rakennamme turvallista ja rentoa luottamuksen ilmapiiriä, jossa asioita tehdään pilke silmäkulmassa ” reilusti paremmin”.

ARVOT	MITEN ELÄMME ARVOMME TODEKSI?
ROHKEUS	Kokeilemme uusia asioita. Olemme rohkeasti me ja emme pelkää epäonnistumista. Pidämme huolta rohkeasta ja itsenäisen kunnan tasa-arvoisesta päätöksenteosta.
LUOTTAMUS	Uskomme yhteiseen hyvään. Arvostamme ja kunnioitamme toisiamme. Luotamme tulevaisuuteen ja katsomme eteenpäin.
VASTUULLISUUS	Kannamme vastuuta luonnosta, taloudesta ja ihmisistä. Kannamme kaikki vastuuta positiivisesta ilmapiiristä ja yhteisöllisyydestä. Kannamme vastuu päätöksistä, niiden toteuttamisesta ja seurannasta. Kannamme vastuun kuntalaisten turvallisuudesta.
VÄLITTÄMINEN	Olemme reiluja ja rehellisiä ja toimimme me hengellä. Kunnioitamme toisiamme ja huomioimme erilaisia näkökulmia. Huolehdimme toisistamme ja puhumme avoimesti ja suoraan. Otamme kaikkien osaamiset käyttöön - jokainen voi toteuttaa itseään. Toteutamme aktiivista ja avointa viestintää. Aistimme hiljaisia signaaleja ja tuomme ne osaksi valmistelua.

Strategiaa ohjaavat ohjelmat

1. Uudistuva Utajärvi – Kestävän kehityksen edelläkävijä ohjelma

Uudistuva Utajärvi ohjelman painopisteet vuosina 2026–2030: Utajärvi on vastuullinen, hiilineutraali edelläkävijä. Utajärvellä rakennettu ympäristö ja luonto ovat tasapainossa. Utajärvi on elinkeino elämän luotettava kumppani. Utajärvi on matkailun mahdollistaja. Utajärvellä mahdollistuu moderni asuminen ja sujuva arki maaseutumaisemassa.

Ohjelmakausi 2026–2030 sisältää seuraavat strategiset tavoitteet:

1. Kehitämme kunnan elinkeinoelämää, vastuullisuusajattelua ja haemme kasvua.
2. Mahdollistamme puhtaan energian syntyminen.
3. Mahdollistamme hyötyenergiaa (hukka) hyödyntävien uusien yritysekosysteemien syntyminen.
4. Kehitämme kunnan teollisuusalueita vastuullisuus periaatteen mukaisesti.
5. Tuemme luonnon monimuotoisuutta.
6. Kehitämme elinkeinoelämää Yrityspuisto Oy:n kautta.
7. Kehitämme verkostojamme.
8. Kehitämme matkailua.
9. Tarjoamme asumisen ratkaisuja.
10. Vaikuttamme joukkoliikenteen kehittämiseen alueellisesti.

11. Mahdollistamme asiakaslähtöisen palveluliikenteen.
12. Mahdollistamme etätyön tekemistä.

Tavoitteita tuetaan ohjelmakaudella 2026–2030 seuraavien toimenpiteiden kautta

1. Toteutamme elinkeinosuunnitelman ja -kertomuksen mukaisia toimintoja.
2. Viemme tuuli -ja aurinkovoimaloiden kaavoituksia eteenpäin.
3. Toteutamme yrityslähtöistä strategista maahankintaa.
4. Kehitämme vastuullisuusajatteluun arviointikehikkoa (ESG- raportti).
5. Teemme aktiivista yhteistyötä yritysten kanssa luoden vastuullisia investointialustoja.
6. Toteutamme suunnitelmallista ja vastuullista maankäyttöä ja kaavoitusta.
7. Tuemme luonnon monimuotoisuutta ja säilymistä määrätietoisilla toimenpiteillä.
8. Tarjoamme ammattimaista palvelua yrittäjille ja tuemme paikallisia yrityksiä hankinta- ja kilpailutusprosesseissa.
9. Mahdollistamme monipuolisen yritysrakenteen syntymisen.
10. Teemme aktiivista verkostoyhteistyötä.
11. Kehitämme matkailua sekä Rokua Geopark, että muilla kunnan matkailualueilla.
12. Kehitämme omaa vuokra-asunto- tuotantoa. Houkuttelemme yrityksiä asuntorakentamaan Utajärvelle.
13. Kaavoitamme isoja tontteja.
14. Osallistumme aktiivisesti alueellisen joukkoliikenteen kehittämiseen. Tuomme joukkoliikenteen palvelutasoa näkyväksi kuntalaisille ja kannustamme joukkoliikenteen käyttöön.
15. Edistämme asiakaslähtöisiä ja esteettömiä palveluliikenteen ratkaisuja.
16. Kehitämme UTA etätyötilaa.

2. Hyvinvoiva Utajärvi – Hyvän elämän kotikunta ohjelma

Hyvinvoiva Utajärvi ohjelman painopisteet vuosina 2026–2030: Utajärvellä kaikilla on mahdollista elää turvallisesti toimintakykyistä arkea ja yhdessä tekeminen ja osallisuus vahvistavat hyvinvointia.

Ohjelamakausi 2026–2030 sisältää seuraavat strategiset tavoitteet:

1. Vahvistamme ennaltaehkäisevää toimintaa ja tuemme terveellisiä elintapoja.
2. Kehitämme ehkäisevää turvallisuuskulttuuria.
3. Pidämme huolta taajaman ja lähiympäristön viihtyisyydestä ja luonnosta.
4. Pidämme yllä vahvoja korkealaatuisia palveluja.
5. Parannamme liikkumismahdollisuuksia
6. Tuemme kotona asumista.
7. Vahvistamme osallistavaa budjetointia ja kuntalaisten kuulemista.

Tavoitteita tuetaan ohjelmakaudella 2026–2030 seuraavien toimenpiteiden kautta

1. Tuemme mielen hyvinvointia ja matalan kynnyksen toimintaa sekä vanhemmuutta ja perheiden hyvinvointia.
2. Kehitämme työikäisten palvelupakettia ja lapsiperheiden palvelupakettia versio 2.0.
3. Kehitämme elintapaohjauksen toimintamallia ja ennaltaehkäisevää päihdetyötä. Ehkäisemme yksinäisyyttä ja väkivaltaa.
4. Kehitämme kohtaamis- ja suorituspaikkoja. Kehitämme taajama alueen viheralueita ja ylläpidämme niitä laadukkaasti.
5. Pidämme huolta omasta lukiosta.
6. Kehitämme nuorten palveluja ja nuorten palvelupakettia.
7. Pidämme huolta ja kehitämme liikuntaa ja liikuntapaikkoja. Lisäämme liikuntaa koulupäivään ja kuntalaisten vapaa aikaan.
8. Kehitämme senioripalveluita. ja sitä tukevaa ikäihmisten palvelupakettia.
9. Lisäämme ja kehitämme yhteistyötä järjestöjen ja seudun toimijoiden kanssa. Vahvistamme erityisesti nuorten ja ikäihmisten osallisuutta.

Vuoden 2027 strategiset toimenpiteet, mittarit ja tavoitetaso

Uudistuva Utajärvi – Kestävän kehityksen edelläkävijä

Strategian toimenpiteet vuodelle 2027	**Toimenpiteiden mittarit ja tavoitetaso vuodelle 2027**	**Tavoitetaso: toteutuma TP K/E**
Elinkeinosuunnitelman indikaattoreiden toteutumisen seuranta.	Elinkeinosuunnitelma saadaan valmiiksi. Investoinnit kasvaneet.	
Kärkihankkeiden ja projektien edistyminen.	Ponteman ja Tynnyrikorven tuuli-ja aurinkopuistohankkeen luvitus valmis.	
ESG raporttia kehitetään ja sovelletaan kunnan toimintaohjeeksi.	ESG raporttikehikko on valmis ja otetaan käyttöön.	
Green deal sopimuksen toimenpiteiden toteutuminen osana elinkeino suunnitelman indikaattoreita.	Hankintojen tarjouspyyntöpohjat kehitetään kiertotalouden Green Dealin tavoitteiden mukaiseksi.	
Päivitetään maapoliittinen ohjelma.	Maapoliittinen ohjelma päivitetään kuntastrategian mukaiseksi.	
Vastuullisuus- ja ennallistamishankkeiden ja pilotointien edistyminen.	Kunnan omistamilla alueilla on ennallistamishankkeita toteutettu yksi kappale. Maankäytön Kompensaatiopaketti valmmis Mustikkakangas 3 alueelle. Luonnonarvokauppa pilottikohde valmis.	
Kunnan alueen matkailun kehittämistoimet käynnistyvät.	Matkailun kehittämissuunnitelma valmistettu ja sitä on toteutettu.	
Toteutuneet, uudet vuokra-asunto investoinnit. Vuokra asuntojen todelliset käyttöasteet.	Asuntoinvestointeja on toteutunut 2 kpl.	
Kaavoitettujen alueiden varaukset ja rakentamiset.	Rakennushankkeiden määrä: - teollisuusrakentaminen 1 kpl - asuinrakentaminen 5 kpl - energiatuotanto hankkeet 1 kpl	
Etätyötilan käyttöaste.	Etätyötila perustettu.	

Hyvinvoiva Utajärvi

Strategian toimenpiteet vuodelle 2027	**Toimenpiteiden mittarit ja tavoitetaso vuodelle 2027**	**Tavoitetaso: toteutuma TP K/E**
Kehitämme monipuolisia, turvallisia ja saavutettavia liikuntapaikkoja ja -palveluita yhteistyössä elinympäristöpalveluiden kanssa.	Liikuntapaikat tarkastetaan vuosittain ja liikuntapaikkojen tarkistuslista on laadittu ja käyttöönotettu.	
Lukioon ensisijaisesti hakeneiden määrä. Jokainen nuori saa yhteishaussa opiskelupaikan toisella asteella perusopetuksen päätyttyä	Utajärven lukiossa aloittaa syyslukukaudella 2027 vähintään 15 uutta ensimmäisen vuosikurssin opiskelijaa. Kaikki perusopetuksen päättävät nuoret saavat jatko-opiskelupaikan.	
Edistämme kuntalaisten terveellisiä elintapoja ja kokonaisvaltaista hyvinvointia.	Onnellisuuskyselyn tulokset ovat vähintään edellisen kyselyn tasolla.	
Hyvinvointiprosessin ja elinympäristöpalveluiden toteutuneita toimenpiteitä seurataan hyvinvointisuunnitelman indikaattoreiden seurantaraportointi-työkalun kautta.	Toimenpidekortin indikaattorit esitellään vuosittain kunnanvaltuustolle.	
Vahvistamme kuntalaisten osallistumismahdollisuuksia kunnan toiminnan valmistelussa.	Toteutetaan osallistavaa budjetointia.	

1.3. Toimintaympäristö ja taloudellinen kehitys

Valtiovarainministeriön kuntatalousohjelman (syksy 2026) mukaan kuntien valtionosuudet supistuvat edellisvuodesta. Kuntien vuosikate heikkenee ja kattaa poistot niukasti, minkä vuoksi kuntatalouden tilikauden tulos jää lähelle nollaa. Kuntatalouden toiminnan ja investointien rahavirta on ennustejaksolla heikoimmillaan vuonna 2027.

Kuntien peruspalvelujen painopiste säilyy sivistys- ja kulttuuripalveluissa, joiden yhteenlaskettu palvelutarve on aleneva. Tarpeen supistuminen välittyy menoihin kuitenkin vain osittain, sillä palveluverkon, henkilöstörakenteen ja lain säädännöllisten velvoitteiden jäykkyydet hidastavat menojen sopeutumista palvelutarpeen mukana. Lisäksi varhaiskasvatuksen osallistumisaste ja erityisen tuen tarve ovat viime vuosina kasvaneet. Näistä syistä palvelutarpeen pienenemisen menoja laskevaa vaikutusta on ennusteessa hieman loivennettu.

Väestökehitys eriyttää kuntia toisistaan. Syntyvyyden lasku ja maan sisäinen muuttoliike heikentävät muuttotappiokuntien tulopohjaa ja vähentävät niiden työikäistä väestöä. Kokonaisuutena kuntahallinnon investoinnit pysyvät ennustejaksolla korkealla tasolla, vaikka investointinäkymät ovat osassa kuntia laskevia. Valtaosa panostuksista kohdistuu välttämättömään perusinfrastruktuuriin, kuten rakennuksiin ja teihin, ja tasoa ylläpitävät osaltaan myös vihreän siirtymän investoinnit.

Vuodesta 2029 alkaen perustoimeentulotuen rahoitusosuutta ei enää vähennetä takautuvasti kuntien peruspalvelujen valtionosuudesta, vaan kuntien rahoitusosuus laskutetaan kunnalta. Muutokset kasvattavat kuntien valtionosuuksia, sillä valtionosuuksista tehtävä vähennys poistuu. Tämä lisää kuntien valtionosuutta, mutta toisaalta kasvattaa käyttötalouden menoja. Lisäksi kuntien nuorten perustoimeentulotuen kustannusten rahoitusvastuun nousee 100 prosenttiin.

Koko kuntatalouden toiminnan ja investointien rahavirta heikkenee lähivuosina, mutta tulojen ja menojen epätasapaino vähenee hieman ennustejakson lopulla, kun osa määräaikaisista valtionosuusleikkauksista päättyy ja henkilöstömenojen kasvu hidastuu. Kuntatalouden vuosikate ei kuitenkaan riitä kattamaan nettoinvestointeja, jolloin toiminnan ja investointien rahavirta pysyy keskimäärin negatiivisena vuosina 2028–2030 ja kuntien lainakanta kasvaa. Kehitykseen liittyy riskejä molempiin suuntiin. Suhdannevaihtelut välittyvät kuntatalouteen aiempaa voimakkaammin erityisesti verotulojen ja työttömyyskustannusten kautta. Kuntien omat sopeutustoimet voivat vahvistaa rahoitus asemaa ennakoitua enemmän, jos palveluverkon ja henkilöstömenojen sopeuttamisessa onnistutaan odotettua paremmin. Toisaalta sopeutustoimien epäonnistuminen, työllisyystilanteen heikentyminen tai geopoliittisen tilanteen kiristyminen voivat kasvattaa menoja ja heikentää tuloja ennustettua nopeammin.

(Valtioneuvoston julkaisut: Kuntatalousohjelma vuodelle 2027: Syksy 2026)

Kuntamme talouteen vaikuttavat myös Pohteen palveluratkaisut ja mahdollinen kiinteistöjen vuokraamisesta luopuminen. Tyhjenevät kiinteistöt muodostavat taloudellisen taakan.

Kunnan tulevaisuusnäkymät ovat kuitenkin varovaisen positiiviset elinkeinoelämän osalta. Kuntaan on suunnitteilla investointeja, jotka toteutuessaan tasapainottavat myös kunnan taloutta.

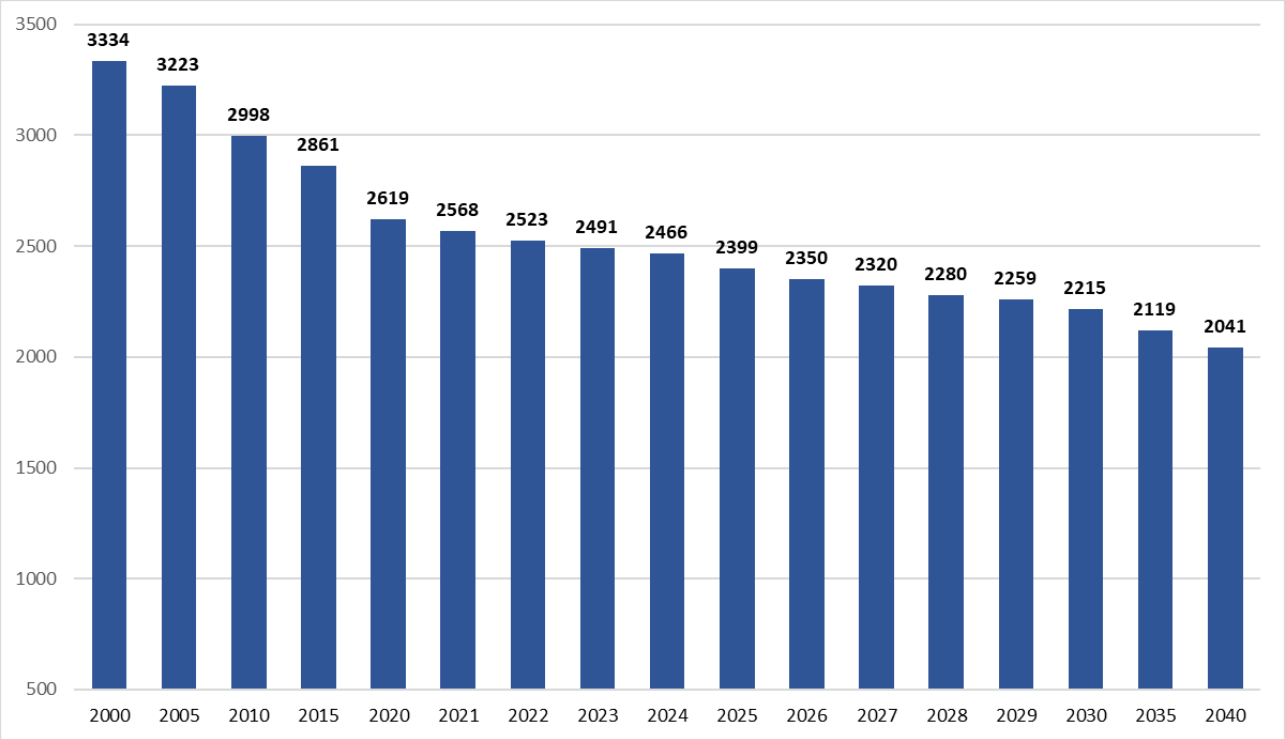
Utajärven kunnan taloussuunnitteluvuosien 2027–2028 henkilöstömenoihin on arvioitu 2 % kasvu ja muihin tiliryhmiin 1 % kasvu vuosittain. Avustuksia ei ole korotettu. Datakeskuksen osalta on vuodelle 2029 arvioitu kiinteistöveron lisäystä, sillä rakentaminen on käynnissä.

Valtiovarainministeriö suunnittelee, että vuoden 2029 alusta lukien Kansaeläkelaitos laskuttaisi kuntien rahoitusosuuden perustoimeentulotuen kustannuksista kunnilta. Laskutus tapahtuisi kuukausittain, eikä rahoitusosuutta enää vähennettäisi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta. Tällöin kunnan valtionosuustulo kasvaisi ja toisaalta käyttötalouden menot kasvaisivat laskutetun perustoimeentulotuen verran. Tätä muutosta ei ole arvioitu suunnitteluvuoteen 2029.

Jos kunnan verotulot kasvavat olennaisesti mahdollisien kuntaan suunniteltujen isompien investointien aikaan saamien kiinteistöverolisäysten myötä, niin mahdollisesti valtionosuudet saattavat vähentyä. Valtionosuuden tasauslaskelmassa kunta on ollut tasauslisän saaja, mutta verotulojen lisäyksen myötä tasaussumma todennäköisesti tulee pienenemään. Tätä ei ole mahdollista arvioida luotettavasti, joten suunnitteluvuosien laskennassa tätä ei ole huomioitu.

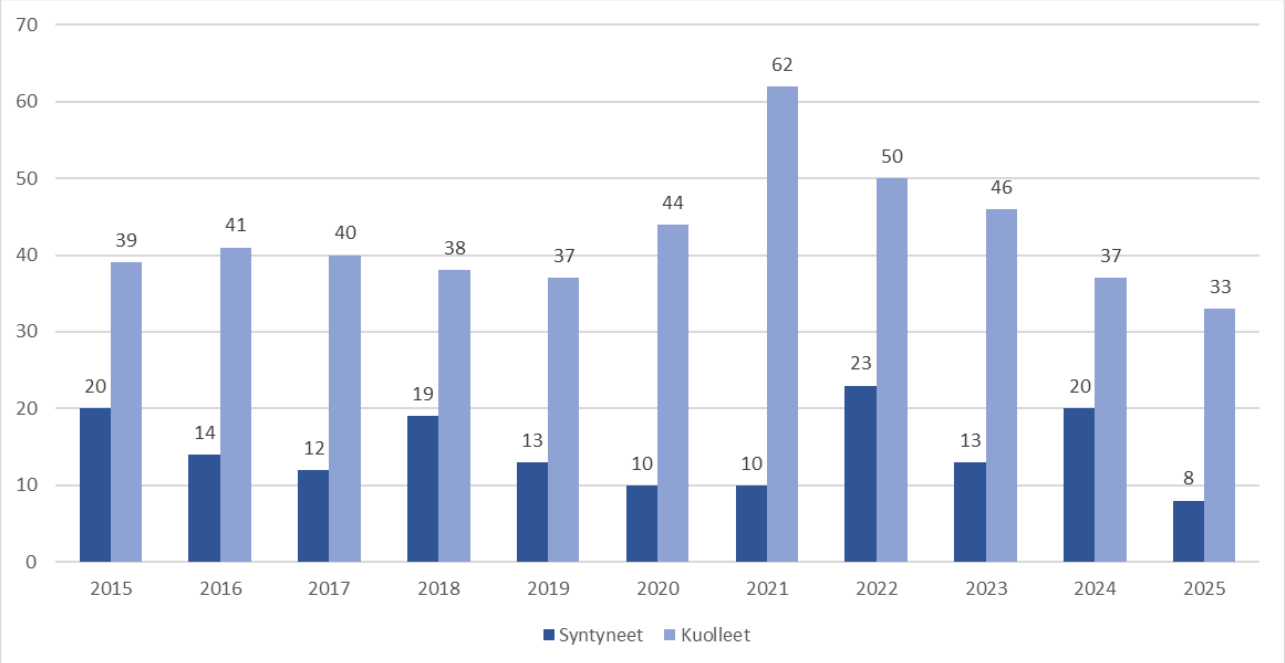
Valtionosuuksien ja verotulojen arvioinnissa käytettiin Kuntaliiton antamia laskelmia ja ennusteita.

Asukasluvun kehitys ja ennuste 2000-2040



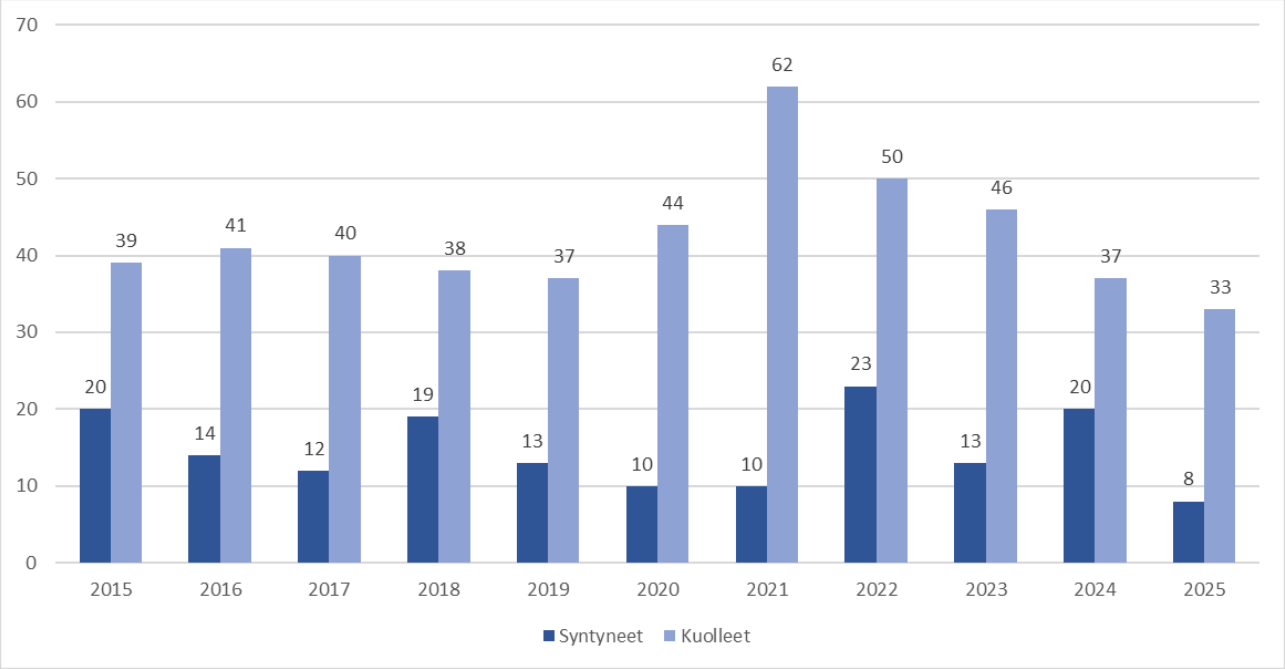
Lähde: Tilastokeskus https://pxdata.stat.fi/PxWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin__vaerak/11ra.px/

Muuttoliike



Lähde: Tilastokeskus https://pxdata.stat.fi/PxWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin__muutl/11ae.px/

Syntyneet ja kuolleet



Lähde: Tilastokeskus https://pxdata.stat.fi/PxWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin__muutl/11ae.px/

1.4. Organisaatiorakenne



Kaavio. Utajärven kunnan toimielinorganisaatio.

Kunnanhallituksen toimikausi on kaksi vuotta. Kunnanhallituksen jäsenten vaali suoritetaan keväällä 2027.



Toimikunnat ja työryhmät

Toimikunnat ja työryhmät:

- Vaalitoimikunta
- Yhteistyötoimikunta
- Liikenneturvallisuusryhmä
- Nuorten ohjaus- ja palveluverkosto

Prosessit

Kunnassa on kaksi pääprosessia, jotka ovat hyvinvointiprosessi ja elinkeinoprosessi. Hyvinvointiprosessiin kuuluvat hyvinvointi- ja sivistyspalveluiden sekä kasvatuspalveluiden toimialat. Elinkeinoprosessiin kuuluvat elinvoimapalvelut, elinympäristöpalvelut, asumispalvelut, Utajärven Yrityspuisto Oy, Kiinteistö Oy Järvenneito, Kiinteistö Oy Mäyrä ja osakkuusyhteisö Humanpolis Oy.

1.5. Hyvinvoinnin edistäminen

Kuntalain 1 § mukaisesti kunnan tehtävänä on edistää asukkaidensa hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa sekä järjestää palvelut taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestävällä tavalla. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on kunnan lakisääteinen tehtävä, joka kuuluu kaikille toimialoille ja on keskeinen osa kunnan strategista johtamista ja päätöksentekoa.

Utajärven kunnan hyvinvoinnin edistämisen tavoitteena on tukea kuntalaisten hyvää arkea, toimintakykyä, osallisuutta, yhteisöllisyyttä ja turvallisuutta kaikissa elämänvaiheissa. Erityistä huomiota kiinnitetään ennaltaehkäisevään toimintaan, hyvinvointierojen kaventamiseen sekä palveluiden saavutettavuuteen ja yhdenvertaisuuteen. Hyvinvoinnin edistämisessä huomioidaan eri-ikäisten kuntalaisten tarpeet ja muuttuva toimintaympäristö.

Hyvinvoinnin edistämistyötä toteutetaan poikkihallinnollisesti yhteistyössä kunnan eri toimialojen, hyvinvointialueen, järjestöjen, yhdistysten, kyläyhteisöjen ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa. Hyvinvointipalveluilla on keskeinen rooli kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen koordinoinnissa, kehittämisessä ja seurannassa. Hyvinvointipalveluiden toimintaan kuuluvat muun muassa liikunta-, nuoriso-, kulttuuri-, kirjasto- ja työllisyyspalvelut sekä järjestöyhteistyö.

Utajärven kunnassa hyvinvoinnin edistämiseen on panostettu pitkäjänteisesti, ja palveluita sekä toimintatapoja on kehitetty merkittävästi viime vuosien aikana. Kehittämistyö on vahvistanut kuntalaisten mahdollisuuksia osallistua, harrastaa ja ylläpitää omaa hyvinvointiaan. Myös hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen HYTE-kertoimen myönteinen kehitys osoittaa osaltaan tehdyn työn tuloksellisuutta.

Hyvinvoinnin edistämistä ohjaavat kuntastrategia sekä kunnan hyvinvointikertomus ja -suunnitelma. Hyvinvointisuunnitelmassa määritellään hyvinvoinnin edistämisen tavoitteet, keskeiset toimenpiteet ja seurannan mittarit. Toimintaa suunnitellaan ja arvioidaan eri väestöryhmien tarpeista lähtien huomioiden lapsiperheet, lapset ja nuoret, työikäiset, ikäihmiset sekä erityistä tukea tarvitsevat kuntalaiset.

Hyvinvoinnin edistämisessä painottuvat mielen hyvinvoinnin vahvistaminen, terveellisten elintapojen ja toimintakyvyn tukeminen, osallisuuden ja yhteisöllisyyden lisääminen sekä turvallisen ja viihtyisän elinympäristön edistäminen. Tavoitteena on vahvistaa kuntalaisten omia voimavaroja ja mahdollisuuksia hyvään arkeen sekä ehkäistä ongelmien syntymistä mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

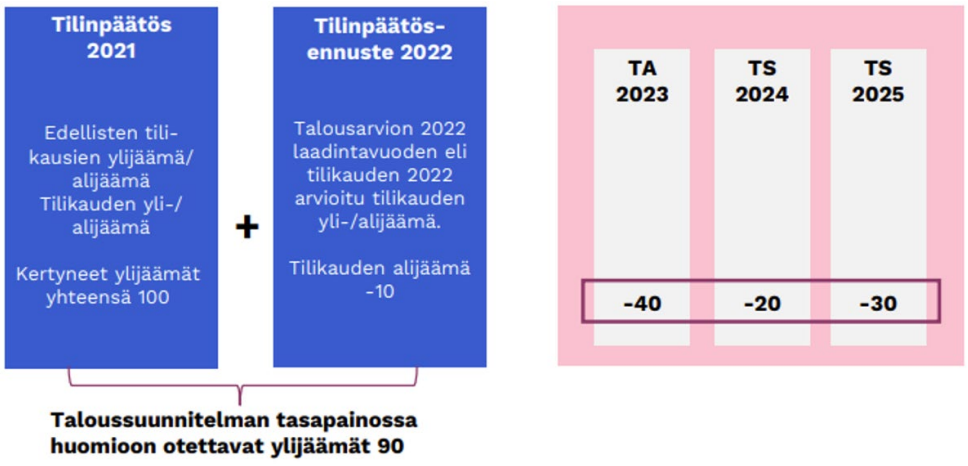
Hyvinvointityön suunnittelussa ja johtamisessa hyödynnetään tutkittua tietoa, hyvinvointi-indikaattoreita, kuntalaisilta saatavaa palautetta sekä palveluiden toiminnasta kerättävää seurantatietoa. Tiedolla johtamista ja toiminnan vaikuttavuuden arviointia kehitetään edelleen, jotta käytettävissä olevat resurssit voidaan kohdentaa mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti ja kuntalaisten tarpeita vastaavasti.

Hyvinvoinnin edistämisen toteutumista seurataan osana kunnan talousarvion ja toiminnan tavoitteiden arviointia sekä vuosittaista hyvinvointiraportointia. Hyvinvointityön onnistuminen edellyttää pitkäjänteistä kehittämistä, toimialojen yhteistä vastuuta ja tiivistä yhteistyötä eri toimijoiden kanssa. Muuttuvassa toimintaympäristössä keskeistä on turvata toimivien palveluiden jatkuvuus, kehittää toimintaa tarpeita vastaavasti sekä huolehtia toiminnan taloudellisesta ja toiminnallisesta kestävyydestä.

1.6. Konserni

Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet (KuntaL 110.2 §)

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen (KuntaL 110.3 §). Alla kaavakuva tasapainon määritelmästä (Kuntaliitto: Kunnan ja kuntayhtymän talousarvio- ja suunnitelma).



Konserniohjeet ja tavoitteet

Hallintosääntö, sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohje, poistosuunnitelma, konserniohje, hyvä hallinto- ja johtamistapa Utajärven kunnan tytäryhtiöissä, riskienhallintapolitiikka, tietosuoja- ja tietoturvapolitiikka, tiedonhallintamalli, asiakirjahallinnon toimintaohje, arkistonmuodostussuunnitelma ja hankintaohje.

Konsernijohdolle ja tytäryhteisöedustajille asetetut tavoitteet

Valtuusto päättää kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden keskeisistä tavoitteista sekä konserniohjauksen periaatteista (KuntaL 14 §). Valtuuston hyväksymässä kuntastrategiassa on kuntalain 37 §:n mukaan otettava huomioon omistajapolitiikka. Tavoitteilla ohjataan konsernijohtoa, kuntaa eri yhteisöissä edustavia henkilöitä sekä tytäryhteisöjä. Omistajaohjauksella on huolehdittava siitä, että kunnan tytäryhteisön toiminnassa otetaan huomioon kuntakonsernin kokonaisetu.

Utajärven kunnan hallintosäännön 21 §:n mukaan konsernijohtoon kuuluvat kunnanhallitus ja kunnanjohtaja kuntalain 48 §:n mukaisesti.

Utajärven kunnan konserniohje on hyväksytty vuonna 2017. Konserniohjeessa määritellään Utajärven kunnan ja sen omistamien tytäryhteisöjen johtamiseen, ohjaukseen ja seurantaan liittyvistä toimintaperiaatteista. Tavoitteena on varmistaa kunnan omistajapoliittisten tavoitteiden ja strategioiden saavuttaminen. Uusi konserniohje on valmistelussa.

Valtuuston tulee ohjata asettamillaan tavoitteilla myös tytäryhteisöjä niiden omassa tavoitteenasettelussa. Tytäryhteisöjen tulee huomioida toiminnassaan Utajärven kunnan strategia ja osallistua omalta osaltaan sen toteuttamiseen.

Kuntakonsernin yhteisöjen raportointiaikataulu

Tavoite	Toimenpide/mittari
Säännöllinen ajankohtaiskatsaus merkittävistä muutoksista kunnanhallitukselle, krt/vuosi	2 kertaa vuodessa
Säännöllinen ajankohtaiskatsaus tarkastuslautakunnalle, krt/vuosi	Vähintään 1 kertaa vuodessa
Sisäisen valvonnan ja kokonaisvaltaisen riskienhallinnan tarkastelu, krt/vuosi	Tilinpäätöksen yhteydessä

Kuntakonsernin rakenne

Tytäryhtiöt:

- Kiinteistö Oy Järvenneito
- Kiinteistö Oy Mäyrä
- Utajärven Yrityspuisto Oy

Kuntayhtymät:

- Pohjois-Pohjanmaan liitto

Osakkuusyhteisöt:

- Humanpolis Oy
- Asunto Oy Utajärven Anttilanhovi

Muut omistusyhteysyhteisöt (omistusosuus alle 20%):

- As. Oy Utajärven Jokihovi
- As. Oy Utarivi
- As. Oy Utajärven Sillankulma
- Oulunkaaren Työterveys Oy

Kiinteistöosakeyhtiöt

Kiinteistö Oy Mäyrä ja Kiinteistö Oy Järvenneito ovat osakeyhtiöitä, joiden toimialana on rakennuttaa, omistaa ja hallita kiinteistöjä, ostaa ja vuokrata alueita ja rakennuksia sekä antaa vuokralle kiinteistöjä ja vuokrata niiden huonetiloja sekä tuottaa kiinteistönhuoltoon ja asumiseen liittyviä palveluja.

Yhtiöt omistavat valtion tuella rakennettua vuokra-asuntoja. Rahoituksen ehtoihin liittyy sosiaalinen elementti, jonka vuoksi asuntojen käyttö ja luovutus on eri tavoilla rajoitettu. Vuokratalon omistajan on valittava asukkaat valtion tuella rakennettuihin vuokra-asuntoihin aravarajoituslain, vuokra-asuntolainojen ja asumisoikeus-talolainojen korkotuesta annetun lain sekä asukkaiden valinnasta arava- ja korkotukivuokra-asuntoihin annetun valtioneuvoston asetuksen mukaisesti. Asukkaiden valinta perustuu sosiaaliseen tarkoituksenmukaisuuteen ja taloudelliseen tarpeeseen.

Kiinteistö Oy Järvenneidon koko osakekannan omistaa Utajärven kunta. Yhtiöllä on 76 vuokrattavaa rivitaloasuntoa kuudessa eri kohteessa eri puolilla taajamaa. Lisäksi purkua odottaa yksi rivitalo, jossa on 7 asuntoa. Kiinteistö Oy Mäyrä omistaa ja hallinnoi kerrostaloa, jossa on 23 asuntoa. Utajärven kunta omistaa yhtiön osakkeista 82 %, vähemmistöosakkaana on Stora Enso Oyj.

Yhtiöiden hallituksiin kuuluvat Jari Aitta (puheenjohtaja), Ahti Moilanen (varapuheenjohtaja), Sinikka Hämälä ja Inkeri Perttunen (varsinaisia jäseniä) sekä Pentti Väänänen (varajäsen). Tilintarkastajana toimii tilintarkastusyhteisö BDO Audiator Oy, vastuullisena tilintarkastajana Mikko Palomäki KHT.

Hallinnossa on yksi henkilö, joka isännöitsijän toimen ohella on nimetty molempien vuokrataloyhtiöiden toimitusjohtajaksi. Tilitoimiston kanssa jatkuvat sopimukset kirjanpidon, vuokra- ja ostoreskontran hoidosta. Yhtiöiden kiinteistönhoidon sopimukset jatkuvat 31.5.2027 saakka. Sopimuksissa on lisäksi mahdollisuus optiovuosiin 1+1. Konelumitöistä ja hiekotuksesta on sopimukset voimassa talvihoitokausille 2025–2027.

Molemmissa taloyhtiöissä toiminta on arvioitu edellisten vuosien mukaisena. Yhtiöt maksavat kunnalle korvauksen isännöinnistä. Kiinteistö Oy Järvenneito on laatinut kiinteistöstrategian vuosille 2025–2030. Strategiaa päivitetään vuosittain ja yhtenä tärkeimpänä mittarina on käyttöaste eli asuntojen tyhjänä olo. Strategia jatkaa vuonna 2020 aloitettuja kehittämistoimenpiteitä, joissa mm. asuntomäärää on sopeutettu vastaamaan kysyntää. Asuntokannasta on poistettu huonokuntoisia rakennuksia ja näin karsittu tyhjien asuntojen ylläpidon aiheuttamia kustannuksia. Lisäksi osana kehittämistoimia yhtiö on luopunut kokonaan öljylämmityksestä. Vuonna 2020 muutettiin 32 asunnon lämmitys sähköllä lämpiäväksi. Syksyllä 2026 on 10 asunnon kohteessa vaihdettu öljylämmitys sähköön. Molemmat lämmitystapamuutokset on toteutettu aikana, jolloin lämmitysöljyn hinta on ollut erittäin korkealla tasolla. Muutostöiden oikea-aikaisuus on merkittävä laskettaessa toteutettujen hankkeiden takaisinmaksuaikaa.

Kiinteistö Oy Järvenneito on hakenut Valtion tukeman asuntorakentamisen keskukselta purkuavustusta vuodelle 2027. Mikäli avustus saadaan, toteutetaan kohteessa Ahmatie 5 D-talon purkaminen. Talo on valmisteltu purkamista varten syksyn 2026 aikana.

Lisäksi yhtiö hakee vuodelle 2027 Utajärven kunnalta vähämerkityksellistä, de minimis -tukena maksettavaa avustusta huolto- ja vuosikorjauksiin sekä kehittämistoimenpiteisiin 80.000,00 euroa. Kunta tekee erikseen päätöksen maksettavasta avustuksesta vuosittain. Avustusta on maksettu viimeisen kolmen vuoden ajalta 110 000 € (ka 55 000 €/v.). Avustusta voidaan myöntää enintään 300.000 euroa kolmen vuoden aikana (komission asetus (EU) 2023/2831)

Kiinteistö Oy Järvenneidon poistosuunnitelma on päivitetty vuonna 2018. Poistosuunnitelman mukaan rakennusten poistoaika on 5–12 vuotta. Tämä pitää poistot korkealla tasolla toistaiseksi.

	KIINTEISTÖ OY JÄRVENNEITO	**KIINTEISTÖ OY MÄYRÄ**
Kunnan omistusosuus	100 %	82 %
LIIKEVAIHTO	467.259,28	126.868,84
Henkilöstökulut	7.204,00	6.425,00
Poistot ja arvonalentumiset	103.539,00	7.400,00
Kiinteistöjen muut kulut	427.408,85	119.107,60
Liikevoitto (tappio)	-70.892,57	-6.063,76
Rahoitustuotot ja kulut	32.936,74	8.063,90
VOITTO /TAPPIO ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA	-103.829,31	-14.127,66
TILIKAUDEN VOITTO / TAPPIO	-103.829,31	-14.127,66
Asuintalovaraus (+/-)	-	14.127,66
TILIKAUDEN TULOS	-103.829,31	0
Lainasaldo 31.12.2026	395.745,90 (338.297,57 kunta)	31.757,59

Utajärven Yrityspuisto Oy

Utajärven Yrityspuisto Oy on kunnan omistama elinkeinoyhtiö, jonka tehtävänä on vahvistaa Utajärven elinvoimaa tukemalla alueen yritysten kasvua ja uudistumista sekä edistämällä uusien yritysten ja investointien sijoittumista Utajärvelle. Yhtiö omistaa ja kehittää myös yrityskiinteistöjä ja toimitilaratkaisuja, jotka tukevat yritysten kasvua ja sijoittumista.

Yrityspuiston toimintaa ohjaavat Utajärven kuntastrategia, yhtiön strategia 2027–2031 sekä kunnan ja Yrityspuiston välinen palvelusopimus. Kuntastrategiassa elinkeinoelämän kehittäminen on osoitettu toteutettavaksi Yrityspuisto Oy:n kautta. Strategiassa korostuvat yrittäjille tarjottavat palvelut, paikallisten yritysten tukeminen, monipuolisen yritysrakenteen syntyminen ja aktiivinen verkostoyhteistyö.

Yrityspuiston strategiset painopisteet liittyvät yrityksiin ja yrittäjyyteen, uusiin yrityksiin ja investointeihin sekä kiinteistöihin, toimitiloihin ja yritysalueisiin.

Vuonna 2027 toiminnassa korostuvat alueen yritysten kasvun ja uudistumisen tukeminen, uusien yritysten ja investointien edistäminen sekä alueelle käynnistyvien suurten investointien synnyttämien liiketoimintamahdollisuuksien hyödyntäminen. Paikallisten yritysten mahdollisuuksia päästä mukaan investointien toimitus- ja palveluketjuihin vahvistetaan. Samalla kehitetään yritysten tarpeisiin vastaavia toimitila- ja yritysalueratkaisuja.

Kuntastrategian mukaisesti työssä edistetään myös puhtaaseen energiaan, hyötyenergiaan ja uusiin yritysekosysteemeihin liittyvän liiketoiminnan syntymistä sekä matkailun yritys- ja investointitoiminnan kehittymistä.

Talous. Yrityspuiston tavoitteena on säilyttää vahva taloudellinen asema ja kannattava kiinteistöliiketoiminta sekä turvata yhtiön kyky tehdä myös uusia yritystoimintaa mahdollistavia investointeja. Kiinteistökantaa uudistetaan ja kasvatetaan liiketoimintamahdollisuuksien ja yhtiön taloudellisen kantokyvyn mukaisesti.

Utajärven yrityspuisto Oy:n tuloslaskelma

	TP 2025	TA 2026	TA 2027	TS 2028	TS 2029
Liikevaihto	473 356	534 300	610 000	658 000	658 000
Liiketoiminnan muut tuotot	48 818	53 000	60 000	70 000	50 000
Poistot ja arvonalentumiset	113 190	162 264	165 000	180000	180000
TILIKAUDEN VOITTO (TAPPIO)	69 339	20 000	40 000	40 000	40 000
Tase	2 497 483	2 500 000	2 500 000	2 760 000	2 760 000
Oma pääoma	2 265 973	2 300 000	2 340 000	2 380 000	2 420 000
Lainakanta	162 500	137 500	112 500	330 000	290 000

Tulevien vuosien talousarvioissa on huomioitu seuraavat toiminnalliset muutokset ja suunnitellut investoinnit:

- **Matkailun kehittäminen:** Vuonna 2027 palkataan henkilö vastaamaan matkailun kehittämisestä. Henkilön palkkakustannuksiin kunnan vuotuista rahoitusosuutta kasvatetaan 55 000 eurolla. Lisäksi matkailun kehittämiseen suunnitellaan hanketta, jonka arvioitu rahoitus on huomioitu vuosien 2027 ja 2028 luvuissa.
- **Toimitilainvestoinnit:** Uuden teollisuushallin rakennuttaminen tai halliosakkeen hankkiminen on suunnitteilla. Investoinnin taloudelliset vaikutukset on alustavasti huomioitu vuodesta 2028 alkaen. Investoinnin toteuttamisesta päätetään erikseen.
- **Datakeskushanketta tukevat palvelut**: Lisäksi vuoden 2027 aikana tavoitteena on toteuttaa datakeskushankkeen läheisyyteen sijoittuva, rakentamista ja alueen yrityksiä palveleva toimitilakokonaisuus yhteistyössä yksityisten toimijoiden kanssa. Hankkeen toteutuminen ja Yrityspuiston mahdolliset investoinnit tarkentuvat suunnittelun edetessä.

Osakkuusyhteisöt

Humanpolis

Utajärven kunta käyttää n. 94 500 € Humanpolis -yhteistyöhön vuonna 2027

Talousarvion rakenne ja sitovuus

Määrärahat ja tuloarviot voidaan talousarviossa määrätä sitoviksi joko brutto- tai nettoperiaatteen mukaan. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä päätetään sitovuustasosta. Nettoperiaatteella tarkoitetaan sitä, että valtuusto päättää talousarviossa tulojen ja menojen erotuksen määrärahana. Utajärven kunnassa on käytetty nettoperiaatetta käyttötalousosan määrärahoissa.

Yhteenveto valtuuston hyväksymien määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta

(1 000 euroa)		Määrärahat	Tuloarviot
Käyttötalousosa			
50 Hallintopalvelut	N	2 363	
51 Elinvoimapalvelut	N	713	
60 Hyvinvointipalvelut	N	2 313	
70 Kasvatuspalvelut	N	7 266	
80 Elinympäristöpalvelut	N	688	
Tuloslaskelmaosa			
Verotulot	B		8 720
Valtionosuudet	B		5 545
Korkotuotot	B		12
Muut rahoitustuotot	B		5
Korkomenot	B	160	
Muut rahoitusmenot	B	1	
Satunnaiset erät	B	0	0
Investointiosa			
Hallintopalvelut	B	20	0
Elinvoimapalvelut	B	50	0
Hyvinvointipalvelut	B	0	0
Kasvatuspalvelut	B	98	0
Elinympäristöpalvelut	B	3 263	0
Rahoitusosa			
Antolainauksen muutokset			
Antolainasaamisten lisäys	B	0	
Antolainasaamisten vähennys	B		5
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lisäykset	B		1 000
Pitkäaikaisten vähennykset	B	887	
Lyhytaikaisten muutokset	N		
Oman pääoman muutokset	N		
Vaikutus maksuvalmiuteen			2 534
Yhteensä		**17 821**	**17 821**

2. KÄYTTÖTALOUS

Elinkeinoprosessi

Kunnan elinkeinoprosessi kokoaa yhteen toiminnot, joilla edistetään elinkeinoelämän kehittymistä. Kokonaisuuteen kuuluvat elinympäristöpalvelut, kunnan ja kunnan vuokrataloyhtiön asumispalvelut sekä Utajärven Yrityspuisto Oy:n ja alueellisen osakkuusyhtiö Humanpolis Oy:n palvelut. Kunnan elinkeinoprosessin toimenpiteiden rahoitus sisältyy elinvoima- ja elinympäristöpalveluiden talousarvioihin.

Kunnanjohtaja, Yrityspuisto Oy:n toimitusjohtaja ja elinympäristöpalveluiden johtaja muodostavat kunnan elinkeinojohtotiimin, jonka kautta elinkeinoelämän kehittäminen ja säännöllinen yhteistyö Yrityspuisto Oy:n ja kunnan välillä mahdollistuu. Tämän lisäksi Yrityspuisto Oy:n toimitusjohtajalla on läsnäolo-oikeus elinkeinovaliokunnan kokouksissa. Humanpolis Oy:n operatiivista yhteistyötä tehdään Utajärven Yrityspuisto Oy:n toimesta ja elinympäristöjohtajan kautta ympäristöjaostossa.

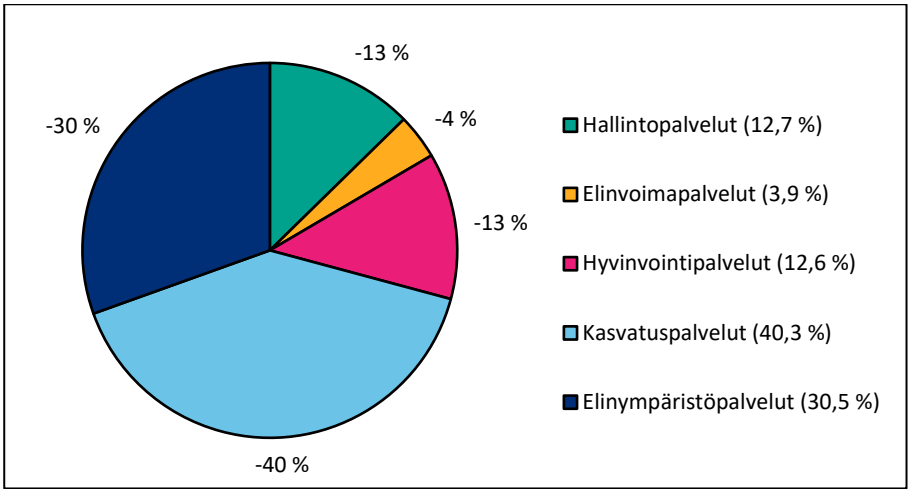
Hyvinvointiprosessi

Kunnan hyvinvointiprosessi käsittää kunnan hyvinvointi- ja kasvatuspalvelukokonaisuudet. Hyvinvointipalveluihin kuuluvat kotoutuminen-, työllisyyspalvelut, yleinen hyvinvoinnin- ja terveyden edistäminen, kirjasto, kulttuuri, liikunta- ja nuorisopalvelut sekä etsivä nuorisotyö. Kasvatuspalveluihin kuuluvat perusopetustoimi, lukio ja varhaiskasvatuspalvelut.

Toimintakulujen jakautuminen

Käyttötalousosassa asetetaan kunnan varsinaiselle toiminnalle tavoitteet ja tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot. Valtuusto päättää käyttötalousosan kokonaisuuksista, joille tavoitteita, määrärahoja ja tuloarvioita esitetään.

Toimintakulujen jakautuminen (sisäiset ja ulkoiset erät)



2.1. Hallintopalvelut (50)

2.1.1. Hallintopalvelut yhteensä

Hallintopalvelut (sisäiset ja ulkoiset erät)

	TP 2025	TA 2026	TA 2027	26 -> 27
Toimintatuotot				
Myyntituotot	11 689	4 100	3 900	-4,9 %
Tuet ja avustukset	38 301	32 000	35 000	9,4 %
Toimintatuotot yht.	**49 991**	**36 100**	**38 900**	**7,8 %**
Toimintakulut				
Henkilöstökulut	-862 859	-949 828	-875 477	-7,8 %
Palvelujen ostot	-1 054 902	-1 276 175	-1 388 984	8,8 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-46 622	-55 250	-48 149	-12,9 %
Avustukset	-56 000	-60 000	-60 000	0,0 %
Muut toimintakulut	-127 155	-34 700	-28 900	-16,7 %
Toimintakulut yht.	**-2 147 538**	**-2 375 953**	**-2 401 510**	**1,1 %**
Toimintakate	**-2 097 547**	**-2 339 853**	**-2 362 610**	**1,0 %**

2.1.2. Hallintopalveluiden kuvaukset

Palvelukuvaukset

Kunnan hallinto- ja tukipalveluprosessi käsittää kunnan hallinnon ja tukipalveluiden palvelukokonaisuudet. Tehtäväalue sisältää luottamuselinhallinnon, taloushallinnon, henkilöstöhallinnon, tiedonhallinnan ja yleishallinnon sekä yleisen kuntaviestinnän menot.

Hallinto tuottaa poikkihallinnollisesti toimialueiden toimistopalvelut, asiakas- ja yhteispalvelut (KELA ja TE-toimisto), henkilöstö- ja talouspalvelut sekä tiedonhallinnan palvelut ja vastaa henkilöstön työsuojeluun ja työhyvinvointiin liittyvistä toimista.

Hankintalain 18.6.2026 voimaan tullut muutos vaikuttaa Utajärven kunnan poikkihallinnollisten tukipalvelujen järjestämiseen, koska kunnan omistusosuudet Monetra Oulu Oy:stä ja LapIT Oy:stä eivät täytä osakeyhtiömuotoisille sidosyksiköille säädettyä 10% suoran omistuksen vähimmäisvaatimusta. Palvelujen jatkuvuuden turvaamiseksi kunta on ilmoittanut Valtiokonttorille tietyt Monetra Oulu Oy:n ja LapIT Oy:n kanssa tehdyt sidosyksikkösopimukset, joiden jatkamiseen sovelletaan hankintalain mukaista pidennettyä siirtymäaikaa. Palvelujen korvaavia järjestämistapoja valmistellaan sekä toteutetaan sopimuskohtaisesti siirtymäkauden aikana.

Monetra Oulu Oy jatkaa kunnan talous- ja henkilöstöhallinnon tukipalvelujen tuottamista siirtymäkauden aikana. Kunta on sitoutunut ehdollisesti Monetra Oulu Oy:n yhteishankintayksikkönä valmistelemaan yhteishankintaan, jossa kilpailutetaan Monetra-konsernin pienosakkaille talous- ja henkilöstöhallinnon kokonaispalvelu sekä sen tuottamiseen tarvittavat keskeiset järjestelmät ja tukipalvelut. Yhteishankinnan arvioidaan käynnistyvän vuoden 2027 alussa, ja palvelujen järjestämiseen aiheutunee muutoksia aikaisintaan vuonna 2028.

ICT-palvelujen osalta kunta valmistautuu siirtämään LapIT Oy:ltä hankittujen palvelujen järjestämistä hallitusti kunnan omaksi toiminnaksi soveltuvia yhteishankintoja hyödyntäen. Osa muutokseen liittyvistä toimenpiteistä on käynnissä, ja osa suunnitteluvaiheessa. Tavoitteena on toteuttaa muutokset hallitusti ja hyvissä ajoin ennen Valtiokonttorille ilmoitettuja sopimusten päättymisajankohtia vaarantamatta palvelujen jatkuvuutta tai tietoturvallisuutta.

Vuonna 2027 määritellään kunnan omana toimintana järjestettävien ICT-palvelujen sisältö ja toimintamallit, kehitetään niitä tukevia tietojärjestelmiä, sekä sovitetaan yhteen kunnan oma toiminta ja ulkopuolelta hankittavat palvelut. Samalla tarkistetaan henkilöstön tehtävänkuvat, vastuut, työnjako ja osaamistarpeet. ICT-palvelujen henkilöstöresurssia suunnitellaan vahvistettavaksi yhdellä työntekijällä kunnalle siirtyvien tehtävien hoitamiseksi. Opetuksen päätelaite- ja loppukäyttäjäpalvelut siirretään kunnan omaksi toiminnaksi niitä koskevien LapIT Oy:n sopimusten päättyessä 30.9.2027. Hallinnon Microsoft-palvelut siirretään vuoden 2026 lopussa usean organisaation yhteisestä tenantista kunnan omaan Microsoft-tenanttiin. Siirron pohjalta vuonna 2027 otetaan käyttöön Microsoft 365 Copilotin lisensoituja toimintoja sekä kehitetään pilvipohjaista dokumentinhallintaa, tietojen varmuuskopiointia ja päätelaitehallintaa.

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Utajärven kunnan sisäinen valvonta toteutuu käytännössä kunnan johtamis-, suunnittelu- ja ohjauskäytännöissä. Sisäisen valvonnan järjestämisvastuu on kunnanhallituksella. Sisäinen valvonta on osa johtamista ja samalla johtamisen apuväline, se tuottaa tietoa ja analyysejä johdon tarpeisiin. Kunnan sisäistä valvontaa toteutetaan operatiivisella tasolla tilivelvollisten johtavien viranhaltijoiden toimesta. He vastaavat oman alueensa sisäisen valvonnan järjestämisestä ja toimivuudesta.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan arviointi dokumentoidaan systemaattisesti kunnan eri tasoilla. Arvioinnin suorittaminen toimialoittain mahdollistaa kattavan arvion sisäisen valvonnan ja

riskienhallinnan menettelyistä ja niiden toimivuudesta. Arvioinnissa tunnistetaan merkittävien riskien lisäksi toiminnallisia ja taloudellisia ja vahinkoriskejä. Tunnistettujen merkittävien riskien lisäksi esitetään niille määriteltyjä riskienhallinnan toimenpiteitä.

Sisäisen valvonnan rakenteet ja menettelytavat perustuvat hallintosääntöön, toiminnan ja talouden suunnitteluun sekä seurannan menettelyihin, toimintojen prosessikuvauksiin ja työ- ja tehtäväkuvauksiin. Keskeisimpänä kehittämishaasteena on riskikartoituksen toteutus määräajoin ja sen pohjalta riskienhallinnan kehittäminen ja organisointi.

Hyvä hallintotapa toteutuu palvelualueilla lakien, sääntöjen ja ohjeiden noudattamisella asioiden valmistelussa, päätöksenteossa ja toimeenpanossa. Keskeisiä, toimintaa ohjaavia normeja ovat muun muassa kuntalaki ja kunnan hallintosääntö sekä muut sisäiset säännöt ja ohjeet. Hyvä hallinto- ja johtamistapa kuntakonsernissa ohjeistus on hyväksytty vuonna 2014 ja päivitetty sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohje tuli voimaan 1.1.2026. Hyvä hallinto- ja johtamistapa kuntakonsernissa -ohjeistus sisällytetään konserniohjeeseen, joka on päivitettävänä. Kuntapäättäjien ja viranhaltijoiden päätöksenteon tueksi tuotetaan neljännesvuosittain ajantasaista tietoa kunnan taloudellisesta tilanteesta.

Henkilöstösuunnitelma

Utajärven kunnan henkilöstökulut ovat talousarvion 2027 mukaan 7 976 853 euroa. Henkilöstömenojen osuus on 42,09 % kunnan toimintakuluista. Henkilöstömenoista 58,10 % kohdistuu kasvatuspalveluihin, 10,70 % hyvinvointipalveluihin, 19,37 % elinympäristöpalveluihin, 0,85 % elinvoimapalveluihin ja 10,98 % kohdistuu hallintopalveluihin. Arvion mukaan henkilöstöresurssin tarve tulee olemaan samalla tasolla talousarviovuonna 2027 ja suunnitelmavuosina 2028-2029.

Henkilöstösuunnitelma

Tehtäväalue / yksikkö Virka- tai toiminimike	2024	2025	2026	Muutos	2027 TA	2028 TS	2029 TS
HALLINTOPALVELUT	**13**	**13,2**	**13,8**	**-4**	**9,8**	**9,4**	**9,4**
Yleishallinto	**2**	**2**	**2**	**0**	**2**	**2**	**2**
Kunnanjohtaja	1	1	1	0	1	1	1
Hallintojohtaja	1	1	1	0	1	1	1
Hallintotiimi	**11**	**11,2**	**11,8**	**-4**	**7,8**	**7,4**	**7,4**
Taloussuunnitelija	1	1	1	0	1	1	1
Hallinnon esihenkilö	1	1	1	0	1	1	1
Hallinnon suunnittelija		0,4	1	0	1	1	1
Palvelusihteeri	6	4,8	4,8	-3,4	1,4	1	1
Tietohallintosihteeri		1	1	-0,6	0,4	0,4	0,4
Viestinnän asiantuntija	1	1	1	-1	0	0	0
It-asiantuntija	1	1	1	1	2	2	2
Tietohallintopäällikkö	1	1	1	0	1	1	1
Tehtäväalue / yksikkö Virka- tai toiminimike	**2024**	**2025**	**2026**	**Muutos**	**2027 TA**	**2028 TS**	**2029 TS**
ELINVOIMAPALVELUT	**1**	**1,05**	**1,05**	**-1,05**	**0**	**0**	**0**
Viestinnän asiantuntija					1	1	1

Projektipäällikkö	1	1	1	-1	0	0	0
Projektityöntekijä		0,05	0,05	-0,05	0	0	0
Tehtäväalue / yksikkö	**2024**	**2025**	**2026**	**Muutos**	**2027**	**2028**	**2029**
Virka- tai toiminimike					**TA**	**TS**	**TS**
HYVINVOINTIPALVELUT	**9,7**	**14,7**	**13,7**	**0,1**	**13,8**	**13,8**	**13,8**
Hyvinvointijohtaja	1	1	1	0	1	1	1
Työllisyyspalvelut	**2**	**4**	**4**	**0**	**4**	**4**	**4**
Työllisyyspalveluiden esihenkilö	1	1	1	0	1	1	1
Omavalmentaja		1	1	0	1	1	1
Omavalmentaja		1	1	0	1	1	1
Etsivä nuorisotyöntekijä	1	1	1	0	1	1	1
Kulttuuripalvelut	**3,7**	**4,7**	**3,7**	**0**	**3,7**	**3,7**	**3,7**
Kirjastonhoitaja	1	1	1	0	1	1	1
Kirjastovirkailija	1,7	2,7	1,7	0	1,7	1,7	1,7
Kulttuuripalveluiden esihenkilö	1	1	1	0	1	1	1
Vapaa-ajan palvelut	**3**	**5**	**5**	**0,1**	**5,1**	**5,1**	**5,1**
Vapaa-aikapalveluiden esihenkilö				1	1	1	1
Hyvinvointikoordinaattori	0,5	0,5	0,5	0,5	1	1	1
Liikunnanohjaaja	1	3	3	-1,4	1,6	1,6	1,6
Nuoriso-ohjaaja		1	1	0	1	1	1
Koulunuorisotyöntekijä	1,5	0,5	0,5	0	0,5	0,5	0,5
Tehtäväalue / yksikkö	**2024**	**2025**	**2026**	**Muutos**	**2027**	**2028**	**2029**
Virka- tai toiminimike					**TA**	**TS**	**TS**
KASVATUSPALVELUT	**80,3**	**69,3**	**71,3**	**1**	**72,3**	**72,3**	**72,3**
Peruskoulut	**41**	**38**	**36**	**3**	**39**	**39**	**39**
Rehtori-kasvatusjohtaja	0,5	0,5	0,5	0	0,5	0,5	0,5
Aineenopettaja-apulaisjohtaja	0,5	0,5	0,5	0	0,5	0,5	0,5
Palvelusihteeri				1	1	1	1
Lehtori	6	6	5	1	6	6	6
Erityisopettaja	4	4	4	0	4	4	4
Tuntiopettaja	8	7	7	3	10	10	10
Esiluokanopettaja	1	1	1	0	1	1	1
Luokanopettaja-apulaisjohtaja	1	1	1	0	1	1	1
Luokanopettaja	10	8	8	-1	7	7	7
Koulunkäynninohjaaja	10	10	9	-1	8	8	8
Lukio	**4**	**4**	**5**	**-0,5**	**4,5**	**4,5**	**4,5**
Rehtori-kasvatusjohtaja	0,5	0,5	0,5	0	0,5	0,5	0,5
Aineenopettaja-apulaisjohtaja	0,5	0,5	0,5	0	0,5	0,5	0,5
Palvelusihteeri				0,5	0,5	0,5	0,5
Lehtori	2	2	3	-1	2	2	2

Tuntiopettaja	1	1	1	0	1	1	1
Varhaiskasvatuksen tiimi	**35,3**	**27,3**	**30,3**	-1,5	**28,8**	**28,8**	**28,8**
Varhaiskasvatuksen esimies	1	1	1	0	1	1	1
Palvelusihteeri				0,5	0,5	0,5	0,5
Varhaiskasvatuksen opettaja	7	8	8	0	8	8	8
Varhaiskasvatuksen sosionomi	1	1	1	0	1	1	1
Varhaiskasvatuksen eritysopettaja		1	1	0	1	1	1
Vaka lastenhoitaja	14	12	14	-2	12	12	12
Ryhmäavustaja	5	4	5	0	5	5	5
Perhepäivähoitaja	7			0			
Ruokapalvelutyöntekijä/laitosh.	0,3	0,3	0,3	0	0,3	0,3	0,3
Tehtäväalue / yksikkö	**2024**	**2025**	**2026**	**Muutos**	**2027**	**2028**	**2029**
Virka- tai toiminimike					**TA**	**TS**	**TS**
ELINYMPÄRISTÖPALVELUT	**25,5**	**24,5**	**24,5**	**3,6**	**28,1**	**28,1**	**28,1**
Elinympäristöjohtaja	1	1	1	0	1	1	1
Rakennustarkastaja-talonrkm.	0,8	0,8	0,8	0	0,8	0,8	0,8
Tietohallintosihteeri				0,6	0,6	0,6	0,6
Tilapalveluiden esimies	1	1	1	0	1	1	1
Tarkastusinsinööri				1	1	1	1
Kaavoitussuunnittelija	1			0			
Kestävänkehityksen asiantuntija				1	1	1	1
Isännöitsijä	1	1	1	0	1	1	1
Käyttötiimi	**9**	**8**	**8**	**1**	**9**	**9**	**9**
Käyttöteknikko	1	1	1	0	1	1	1
Laitosmies	2	2	2	1	3	3	3
Palvelusihteeri				1	1	1	1
Kirvesmies	1			0			
Kiinteistönhoitaja	3	3	3	0	3	3	3
Ympäristötyönjohtaja / puutarhuri	1	1	1	0	1	1	1
Ammattimies	1	1	1	-1	0		
Siivous- ja ruokahuoltotiimi	**12,7**	**12,7**	**12,7**	**0**	**12,7**	**12,7**	**12,7**
Siivoustyönjohtaja	1	1	1	-1			
Puhtauspalvelun esihenkilö				1	1	1	1
Laitoshuoltaja	6	6	6	0	6	6	6
Ruokapalvelutyönjohtaja	1	1	1	-1			
Ateriapalveluiden esihenkilö				1	1	1	1
Kokki	4	4	4	0	4	4	4
Ruokapalvelutyöntekijä	0,7	0,7	0,7	0	0,7	0,7	0,7
Tehtäväalue / yksikkö	**2024**	**2025**	**2026**	**Muutos**	**2027**	**2028**	**2029**

Virka- tai toiminimike					TA	TS	TS
Kaikki yhteensä	129,5	122,75	124,35	-0,35	124	123,6	123,6

2.2. Elinvoimapalvelut (80)

2.2.1. Elinvoimapalvelut yhteensä

Elinvoimapalvelut (sisäiset ja ulkoiset erät)

	TP 2025	TA 2026	TA 2027	26 -> 27
Toimintatuotot				
Myyntituotot	12 417	6 000	21 000	250,0 %
Tuet ja avustukset	69 219	0	0	0,0 %
Muut toimintatuotot	40 719	0	0	0,0 %
Toimintatuotot yht.	**122 356**	**6 000**	**21 000**	**250,0 %**
Toimintakulut				
Henkilöstökulut	-26 219	-22 311	-68 109	205,3 %
Palvelujen ostot	-490 042	-441 414	-645 026	46,1 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-27 423	-2 500	-11 700	368,0 %
Muut toimintakulut	-12 865	-9 000	-9 500	5,6 %
Toimintakulut yht.	**-556 548**	**-475 225**	**-734 335**	**54,5 %**
Toimintakate	**-434 193**	**-469 225**	**-713 335**	**52,0 %**

2.2.2. Elinvoimapalveluiden kuvaukset

Palvelukuvaukset

Elinvoimapalveluiden määräraha kohdentuu Uudistuva Utajärvi - kestävän kehityksen ohjelman toimeenpanoon. Sen avulla vahvistetaan kunnan elinvoimaa, yritystoimintaa, matkailua ja verkostoyhteistyötä sekä toteutetaan strategian mukaisia kehittämistoimenpiteitä. Määrärahalla rahoitetaan myös Utajärven Yrityspuisto Oy:n ja Humanpolis Oy:n sopimusten mukaista toimintaa sekä mahdollistetaan paikallisten kehittämis- ja investointihankkeiden toteuttamista Leader-rahoituksen avulla. Lisäksi määrärahaa kohdennetaan kunnan viestinnän ja markkinoinnin kehittämiseen. Tavoitteena on vahvistaa kunnan näkyvyyttä, vetovoimaa ja tunnettuutta sekä viedä viestintää entistä suunnitelmallisempaan, vaikuttavampaan ja strategiaa tukevaan suuntaan.

Vuonna 2027 Utajärven Yrityspuisto Oy:tä kehitetään ja resursoidaan kunnan elinvoimaa vahvistavana kehitysyhtiönä. Yhtiö toteuttaa Utajärven kuntastrategiaa oman strategiansa kautta tukemalla alueen yritysten kasvua ja uudistumista, edistämällä uusien yritysten ja investointien sijoittumista Utajärvelle sekä kehittämällä yrityskiinteistöjä, toimitiloja ja yritysalueita. Erityistä huomiota kohdistetaan matkailuun, suurten investointien synnyttämiin liiketoimintamahdollisuuksiin ja paikallisten yritysten pääsyyn niiden toimitus- ja palveluketjuihin. Yrityspuiston uusi strategia vuosille 2027–2031 valmistuu vuoden 2026 loppuun mennessä.

Lisäksi Yrityspuisto Oy tekee tiivistä yhteistyötä kunnan työllisyyspalveluiden kanssa työllisyyden hoidossa muun muassa järjestämällä yhteistyössä ura- ja rekrytointitilaisuuksia. Yhtiö osallistuu myös teollisuusalueiden kehittämiseen ja kaavoitukseen, elinkeinovaliokunnan kokouksiin sekä koordinoi elinkeinojohtotiimin työskentelyä.

Lisäksi Utajärven Yrityspuisto Oy tekee tiivistä yhteistyötä kunnan työllisyyspalveluiden kanssa työllisyyden edistämiseksi sekä osallistuu teollisuusalueiden kehittämiseen, kaavoitukseen ja elinkeinotyön koordinointiin. Yhtiö toimii myös elinkeinojohtotiimin työskentelyn koordinaattorina.

Vuoden 2027 aikana tuetaan Humanpolis Oy:tä alueellisena yhteishanke- ja matkailuyhtiönä. Humanpolis Oy edistää Oulujokilaakson yhteistä elinvoimaa kehittämällä matkailua, yritystoimintaa ja kuntien välistä yhteistyötä. Toiminnan painopisteinä ovat Rokua Geoparkin kehittäminen, alueen vetovoiman vahvistaminen sekä kestävän kasvun tukeminen.

Elinvoimapalveluiden edunvalvonta- ja verkostoyhteistyön vuoden 2027 strategisesti merkittäviä kohteita ovat:

- VT22 edunvalvonta ja kehittäminen erityisesti Tervantieyhdistyksen kautta
- Tuuli- ja lähienergiakysymykset sekä datakeskus ja vedyntuotanto
- Aktiivinen Rokua Geopark yritys- ja sidosryhmäyhteistyö
- Oulujokilaakson kuntien Ysi-tiimiyhteistyö
- Ympäristöministeriön kiertotalouden Green Deal yhteistyö
- Hinku-kuntien verkostoyhteistyö
- Maakunta-, kunta- ja sidosryhmäyhteistyö
- Maakunnallinen lentoliikenteen kehittäminen

Kehittämishankkeiden osalta painopiste vuonna 2027 on hiiliviisaiden ratkaisujen toimenpiteissä sekä Oulujoen kehittämisessä.

Oulujoen moninaiskäyttö (Oumo-hankkeet) Oumo puitesopimuksen ovat allekirjoittaneet vuosille 2026–2029 seuraavat osapuolet: Fortum Power and Heat Oy (Fortum), Oulun Energia Oy, Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun ELY-keskukset sekä Oulujoen vesistöalueen kunnat. Sopimuksessa sovitaan säännösteltyjen vesistöjen ympäristöolojen parantamisesta ja vesivoiman tuotannosta aiheutuneiden haittojen vähentämistä koskevien hankkeiden rahoittamisesta Oulujoen vesistöalueen kunnissa. Sopimuksen osapuolet voivat tehdä vuosittain hanke-esityksiä. Rahoitettavista hankkeista päätetään puitesopimuksen ohjausryhmän kokouksessa. Kaikissa hankkeissa on kuntien rahoitusosuus. Yksittäisissä hankkeissa rahoitusosuudet voivat vaihdella.

Ensi vuoden Oumo -hankkeella toteutettavat vesistöjen parantamiseen tähtäävät toimet nojautuvat laadittuun vesistövisioon. Vuoden 2027 Oumo -hankkeena on kunnostussuunnitelman laatiminen Sotkajärven ja Utasen voimalaitoksen väliselle alueelle. Hankkeen kokonaisbudjetti on 30 000 €. Kunnan omarahoitusosuus on tästä 9000 €

Arvovesi 3 -hanke liittyy Oulujoen vesistöalueen kehittämiseen ja jatkaa aiempien ARVOVESI-hankkeiden työtä. Hankkeen pituus on kolme vuotta 2025–2027. Kunnan rahoitusosuus on koko hankkeessa 6000 euroa. Arvovesi -hankkeiden päätavoitteena on kehittää Oulujoen vesistöalueelle toimintamalli, joka sovittaa yhteen vesienhoidon, vesivoiman, kalatalouden, alueiden käytön ja elinkeinoelämän tavoitteet. Arvovesi 1 ja 2 hankkeissa on syntynyt Oulujoen vesistöalueen vesistövisio 2035. Visiossa huomioidaan kestävän kehityksen periaatteet, luonnonvarojen käyttö, alueen elinvoimaisuus, vähähiilinen talous ja matkailun kehittäminen.

KIVAKO - Kiiminkijoen valuma-alueen ympäristön parantamisen koordinaatio -hanke. MATKI:n jatkohankkeena on käynnistymässä Metsäkeskuksen vetämä Kiiminkijoen koordinaatiohanke (KIVAKO-hanke), tavoitteena MATKI-hankkeen puitteissa laaditun maankäytön tiekartan käytäntöön vieminen. KIVAKO hanke toteutetaan ajanjaksolla 1.9.2024-31.8.2027. Kunnan omarahoitusosuus on hankkeessa 1000 euroa/vuosi eli yhteensä 3000 euroa.
Vision toteuttamiseksi KIVAKO-hankkeessa luodaan verkosto ja toimintamalli, jonka avulla paikallistoimijat (esimerkiksi kyläyhdistykset, osakaskunnat ja vesiensuojeluyhdistykset) saavat tietoa ja apua valuma-alue- ja vesistökunnostusten suunnitteluun, rahoitushakemusten kirjoittamiseen ja kunnostusten tekemiseen. Valuma-alueen metsänomistajille järjestetään koulutusta ilmasto- ja vesistöviisaista ratkaisuista ja metsäluonnon monimuotoisuuden huomioimisesta metsänhoidossa.

PAMARA hanke Paikalliset materiaalit uudelleen käyttöön rakentamisessa. Toteuttaja Ii:n Micropolis. Hanke on jatkoa kiertalouden kehittämisen hankkeille. Hanke on kaksi vuotinen. Kunnan omarahoitusosuus on 3750 € vuodessa.

H2GO Investigate on Oulun yliopiston koordinoima tutkimushanke. Se muodostaa kiinteän kokonaisuuden H2Go Invest ja H2Go Insight -hankkeiden kanssa. Tutkimushanke syventää tätä kokonaisuutta luomalla tieteellistä pohjaa ja tuottamalla syvällistä tietoa vetytalouden teknisistä, liiketaloudellisista ja yhteiskunnallisista ulottuvuuksista huomioiden myös huoltovarmuuden. Tutkimushankkeessa syvennetään ymmärrystä vetytalouden edistämiseksi erityisesti liikkuvien vetytankkausasemien avulla. Työpaketit kattavat vetytalouden moninaiset näkökulmat liiketaloudesta teknologisiin, infrastruktuurisiin ja huoltovarmuudellisiin ratkaisuihin. Lisäksi hanke luo kaupallisia mahdollisuuksia vetytankkausliiketoiminnan kehittämiselle sekä turvallisen ja kestävän vetytankkausinfrastruktuurin rakentamiselle Suomessa. Hanke edistää alueen elinkeinotoi-

mintaa tukevan tutkimus- ja kehitystoimintaan tarkoitetun infrastruktuurin käyttöönottoa ja tehokasta hyödyntämistä. Hanke lisää korkeakoulujen ja yritysten välistä T&K&I-yhteistyötä. Hankkeella tuetaan pk-yritysten tuotteiden, palveluiden ja tuotantomenetelmien parantamista. Hankkeen kesto 1.8.2025- 30.6.2028

Kiertokumppanit- hanke on Centria-ammattikorkeakoulu Oy:n, Utajärven Yrityspuisto Oy:n sekä Limingan kunnan kanssa yhdessä toteutettava ryhmähanke. Hankkeen tavoitteena on kiertotalouteen siirtymisen toteuttaminen yhteistyössä yritysten, TKI:n ja yrityskehittäjien kanssa. Hanke tukee Utajärven kunnan HINKU tavoitteita ja edistää Green Deal sopimuksen toimenpiteiden toteutumista. Utajärven Yrityspuisto Oy on hankkeessa osatoteuttajana. Hanketta rahoittaa Pohjois-Pohjanmaan liitto. Hankeaika 1.1.2026- 31.12.2027

Muut kehittämishankkeet:
Kustannuspaikan nettosumma 12 500 euroa on varaus yhteishankkeiden maksuosuuksiin. Alustavasti on tehty varaus 2,0 euroa/asukas Lentoliikenteen kehittämishankkeeseen, jonka ohjausryhmän työskentelyyn osallistutaan.

Sitran rahoitushaku ”Tukea kunnille vihreiden investointien vuorovaikutukseen”: rahoituksen hakeminen ja kunnan omarahoitusosuus. Hankkeen tavoitteena on kehittää vastuullista maankäytönsuunnittelun konseptia. Hankkeen kokonaisbudjetti on 100 000 €. Kunnan omarahoitusosuus on 50 %. Jos hanke saa myönteisen päätöksen, niin sen jälkeen tehdään erillinen omarahoituspäätös mukaan lähdöstä.

2.3. Hyvinvointipalvelut (60)

2.3.1. Hyvinvointipalvelut yhteensä

Hyvinvointipalvelut (sisäiset ja ulkoiset erät)

	TP 2025	TA 2026	TA 2027	26 -> 27
Toimintatuotot				
Myyntituotot	45 027	26 250	0	-100,0 %
Maksutuotot	31 866	14 500	24 000	65,5 %
Tuet ja avustukset	97 137	82 000	57 000	-30,5 %
Muut toimintatuotot	1 113	2 000	1 000	-50,0 %
Toimintatuotot yht.	**175 143**	**124 750**	**82 000**	**-34,3 %**
Toimintakulut				
Henkilöstökulut	-787 754	-826 747	-853 584	3,2 %
Palvelujen ostot	-732 959	-886 840	-923 583	4,1 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-116 593	-128 080	-122 630	-4,3 %
Avustukset	-356 893	-434 800	-434 800	0,0 %
Muut toimintakulut	-20 557	-51 130	-60 130	17,6 %
Toimintakulut yht.	**-2 014 755**	**-2 327 597**	**-2 394 727**	**2,9 %**
Toimintakate	**-1 839 611**	**-2 202 847**	**-2 312 727**	**5,0 %**

2.3.2. Hyvinvointipalveluiden kuvaukset

Palvelukuvaukset

Hyvinvointipalveluiden tavoitteena on edistää kuntalaisten kokonaisvaltaista hyvinvointia, terveyttä, osallisuutta ja turvallisuutta sekä vahvistaa kunnan elinvoimaa ja yhteisöllisyyttä. Toimintaa ohjaavat kuntastrategian tavoitteet sekä hyvinvointikertomuksessa ja -suunnitelmassa määritellyt painopisteet, jotka suuntaavat palveluiden suunnittelua, kehittämistä ja resursointia pitkäjänteisesti.

Hyvinvointipalvelut muodostavat erittäin laajan ja monipuolisen palvelukokonaisuuden, joka ulottuu kaikenikäisten kuntalaisten arkeen ja elämän eri vaiheisiin. Kokonaisuuteen kuuluvat nuoriso-, liikunta-, kulttuuri- ja kirjastopalvelut, senioripalvelut, kansalaisopistotoiminta, työllisyyspalvelut, etsivä nuorisotyö sekä kotoutumiseen liittyvät tehtävät. Lisäksi hyvinvointipalveluilla on keskeinen rooli kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen koordinoinnissa, järjestöyhteistyössä sekä kuntalaisten osallisuuden ja yhteisöllisyyden vahvistamisessa. Palveluiden laaja tehtäväkenttä edellyttää monipuolista osaamista, toimivaa yhteistyötä ja resurssien tarkoituksenmukaista kohdentamista.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on koko kuntaorganisaation yhteinen tehtävä, jota toteutetaan poikkihallinnollisesti kaikilla toimialoilla. Hyvinvointipalvelut koordinoivat tätä työtä yhteistyössä muiden toimialojen, hyvinvointialueen, järjestöjen ja paikallisten toimijoiden kanssa. Yhteistyö erityisesti kasvatuspalveluiden ja elinympäristöpalveluiden kanssa on keskeistä, jotta hyvinvointia edistävät toimenpiteet huomioidaan laajasti kunnan palveluissa, elinympäristössä ja päätöksenteossa.

Hyvinvointipalveluiden toiminnassa painotetaan ennaltaehkäisevää työtä, palveluiden saavutettavuutta, kuntalaisten yhdenvertaisuutta sekä mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa. Palveluita kehitetään eri ikäryhmien tarpeet huomioiden, ja tavoitteena on tarjota monipuolisia mahdollisuuksia harrastamiseen, liikkumiseen, kulttuuriin, oppimiseen ja yhteisölliseen toimintaan sekä tukea työllistymistä ja arjessa selviytymistä. Toiminnan kehittämisessä huomioidaan kuntalaisten muuttuvat tarpeet ja pyritään vahvistamaan palveluiden vaikuttavuutta.

Hyvinvointipalveluiden laaja tehtäväkenttä ja palveluiden jatkuva kehittäminen edellyttävät myös henkilöstöresurssien ja toimintaympäristöjen riittävyyden arviointia. Viime vuosina palveluita on kehitetty ja laajennettu merkittävästi, ja tavoitteena on jatkaa tätä työtä suunnitelmallisesti myös tulevina vuosina. Keskeistä on turvata laadukkaat ja saavutettavat palvelut sekä vahvistaa kuntalaisten mahdollisuuksia turvalliseen, aktiiviseen ja mielekkääseen elämään omassa kotikunnassa.

Työllisyyspalveluiden keskeisinä tavoitteina ovat tehokas työnvälitys, työnhakijoiden osaamisen kehittäminen, työkyvyn tukeminen sekä asiakkaiden ohjautuminen tarkoituksenmukaisiin palveluihin. Tavoitteena on, että työnantajat saavat tarvitsemaansa työvoimaa ja työnhakijat etenevät mahdollisimman sujuvasti työelämään. Työnhakijoiden osaamista pyritään kehittämään vastaamaan työmarkkinoiden tarpeita sekä vahvistamaan työnantajien valmiuksia työllistää myös henkilöitä, joilla on työkyvyn tuen tarpeita. Niiden asiakkaiden kohdalla, joiden työllistyminen ei ole sillä hetkellä mahdollista, tavoitteena on varmistaa oikea-aikainen ohjautuminen tarpeenmukaisiin palveluihin ja etuuksiin. Tavoitteet ohjaavat työllisyyspalveluiden työn organisointia, resursointia, palveluhankintoja ja yhteistyötä eri toimijoiden kanssa.

Utajärven kunta kuuluu Oulun seudun työllisyysalueeseen, jonka vastuukuntana toimii Oulun kaupunki. Työllisyysalueeseen kuuluu yhteensä 11 kuntaa. Utajärven kunnan työllisyyspalvelut toteuttavat yhteistoimintasopimuksen mukaisesti työvoimaviranomaisen lakisääteisiä palveluita paikallisina lähipalveluina. Erityisosaamista vaativat sekä sellaiset palvelut, joiden paikallinen

tarve on vähäinen, järjestetään keskitetysti Oulun kaupungin kautta. Kunnan työllisyyspalveluissa työskentelee työllisyyspalveluiden esihenkilö sekä kaksi työllisyysasiantuntijaa. Paikallisten palveluiden avulla pyritään varmistamaan asiakkaiden yksilöllinen ja oikea-aikainen palvelu sekä tiivis yhteistyö alueen työnantajien ja muiden toimijoiden kanssa.

Kunnat saavat työllisyyspalveluiden järjestämiseen valtionosuutta osana peruspalvelujen valtionosuutta. Utajärven kunta vastaa omalta osaltaan työllisyysalueen lähipalveluiden ja keskitettyjen palveluiden kustannuksista sekä työttömyysetuuksien kuntaosuuksista ja muista työllisyydenhoidon kustannuksista. Työllisyyspalveluiden järjestämisvastuun siirtyminen kunnille sekä työttömyysturvan rahoitusvastuun laajeneminen ovat lisänneet kunnan taloudellista vastuuta. Kunnan rahoitusvastuu työttömyysetuuksista alkaa työttömyyden pitkittyessä ja kasvaa portaittain. Pelkkä työnhakijan osallistuminen työllistymistä edistäviin palveluihin ei enää vähennä kunnan rahoitusvastuuta, minkä vuoksi työllistymisen edistäminen ja tarkoituksenmukaisten palvelupolkujen löytäminen korostuvat entisestään.

Työnantajien rekrytointia ja työnhakijoiden työllistymistä tuetaan erilaisin keinoin. Yritykset voivat hakea määrärahasidonnaista palkkatukea työllistämisen tueksi. Lisäksi Utajärven ja Vaalan kunnat valmistelevat yhteistä hankehakemusta työllisyyden edistämiseksi. Tavoitteena on kehittää uusia toimintamalleja ja vahvistaa erityisesti heikommassa työmarkkina-asemassa olevien henkilöiden työllistymismahdollisuuksia. Yhteistyötä paikallisten yritysten, oppilaitosten, hyvinvointialueen ja muiden työllisyyttä edistävien toimijoiden kanssa jatketaan ja kehitetään.

Talousarviokaudella painotetaan erityisesti työllistymisen edistämistä, pitkäaikaistyöttömyyden ehkäisyä sekä työ- ja toimintakyvyn tukemista. Työllisyystilanteen heikentyminen ja kunnan kasvanut rahoitusvastuu aiheuttavat merkittäviä taloudellisia haasteita. Onnistuneilla työllistymispoluilla, oikea-aikaisilla palveluilla ja tiiviillä työnantajayhteistyöllä pyritään vahvistamaan kuntalaisten hyvinvointia, vähentämään pitkäaikaistyöttömyyttä ja hillitsemään työttömyydestä kunnalle aiheutuvien kustannusten kasvua.

Etsivä nuorisotyö on kunnan erityisnuorisotyötä, jonka kohderyhmänä ovat 15–28-vuotiaat utajärveläiset nuoret, jotka tarvitsevat tukea arjessaan, koulutuspolulla tai työelämään siirtymisessä. Toiminnan tavoitteena on tavoittaa tuen tarpeessa olevia nuoria sekä tarjota heille yksilöllistä ohjausta ja tukea, joka edistää heidän hyvinvointiaan, osallisuuttaan sekä mahdollisuuksiaan rakentaa omannäköistä tulevaisuutta.

Etsivä nuorisotyö auttaa nuoria löytämään heille sopivat palvelut ja tuen muodot sekä tukee heidän hakeutumistaan koulutukseen, työelämään ja muihin tarkoituksenmukaisiin palveluihin. Toimintaan sisältyy myös käytännönläheinen arjen tuki, kuten viranomaisasioinnin opastus, taloudenhallinnan vahvistaminen ja rinnalla kulkeminen yksilöllisten haasteiden ratkaisemisessa.

Palvelu perustuu vapaaehtoisuuteen ja luottamuksellisuuteen. Nuori kohdataan hänen omista tarpeistaan ja toiveistaan käsin, ja hänelle tarjotaan mahdollisuus varhaiseen tukeen ennen raskaampien palveluiden tarvetta. Toiminnassa tuetaan nuoren elämäntaitojen kehittymistä, sosiaalisten verkostojen rakentumista sekä valmiuksia kiinnittyä opintoihin ja työelämään.

Etsivää nuorisotyötä toteutetaan tiiviissä yhteistyössä kunnan nuoriso- ja työllisyyspalveluiden, oppilaitosten, hyvinvointialueen sekä muiden nuorten parissa toimivien tahojen kanssa. Yhteistyön avulla pyritään tavoittamaan erityisesti niitä nuoria, jotka ovat jääneet koulutuksen, työelämän tai muiden palveluiden ulkopuolelle tai ovat vaarassa jäädä niiden ulkopuolelle. Tavoitteena on vahvistaa nuorten hyvinvointia, ehkäistä syrjäytymistä ja varmistaa, ettei yksikään nuori jää tarvitsemansa tuen ulkopuolelle.

Kansalaisopiston toiminta tarjoaa kuntalaisille monipuolisia mahdollisuuksia omaehtoiseen opiskeluun, harrastamiseen ja itsensä kehittämiseen eri elämänvaiheissa. Toiminnalla edistetään kuntalaisten hyvinvointia, osallisuutta, yhteisöllisyyttä ja elinikäistä oppimista. Tavoitteena on

tarjota mahdollisimman monipuolista ja saavutettavaa kurssitoimintaa, joka vastaa kuntalaisten tarpeisiin ja kiinnostuksen kohteisiin.

Kansalaisopiston palvelut ostetaan Muhoksen kunnalta. Utajärven kunta korvaa Muhoksen kunnalle Utajärvellä järjestettävien kurssien kustannukset sekä osallistuu hallintokuluihin opiston opetustuntien jakautumisen mukaisessa suhteessa. Kurssitarjontaa suunnitellaan yhteistyössä kansalaisopiston kanssa huomioiden kuntalaisten toiveet, eri ikäryhmien tarpeet sekä paikalliset olosuhteet. Tavoitteena on ylläpitää ja kehittää monipuolista kurssitarjontaa sekä mahdollistaa harrastaminen ja opiskelu omassa kotikunnassa.

Utajärven kunta tukee kuntalaisten osallistumista kansalaisopiston kursseille OjO-setelillä, jolla pyritään madaltamaan osallistumisen kynnystä ja edistämään harrastusmahdollisuuksien yhdenvertaisuutta. Kansalaisopiston toiminta täydentää kunnan muita hyvinvointi-, liikunta- ja kulttuuripalveluita sekä tukee kuntalaisten aktiivista arkea ja yhteisöllisyyttä.

Kirjastopalveluiden keskeisenä tehtävänä on edistää kuntalaisten lukutaitoa, sivistystä, elinikäistä oppimista ja yhdenvertaisia mahdollisuuksia tiedon ja kulttuurin saavutettavuuteen. Kirjasto tarjoaa monipuolisia aineistoja, palveluita ja toimintaa kaikenikäisille kuntalaisille sekä toimii avoimena ja maksuttomana kohtaamispaikkana, joka vahvistaa yhteisöllisyyttä, osallisuutta ja hyvinvointia.

Lukutaidon edistäminen ja lukemiseen innostaminen ovat kirjastopalveluiden keskeisiä painopisteitä. Erityisesti lasten ja nuorten lukutaidon vahvistamiseen panostetaan yhteistyössä varhaiskasvatuksen ja koulun kanssa. Tavoitteena on kehittää lukutaitotyötä suunnitelmallisesti, lisätä lukemiseen innostavaa toimintaa sekä tukea eri-ikäisten kuntalaisten monipuolista lukutaitoa ja tiedonhallinnan taitoja. Kirjasto huomioi toiminnassaan myös erityisryhmät ja pyrkii madaltamaan palveluiden käytön esteitä.

Kirjaston palveluiden saavutettavuutta edistetään omatoimikirjaston sekä sähköisten aineistojen ja palveluiden avulla. Omatoimikirjasto mahdollistaa kirjaston käytön myös henkilökunnan palveluaikojen ulkopuolella ja tukee eri elämäntilanteissa olevien kuntalaisten mahdollisuuksia hyödyntää kirjastopalveluita. Lisäksi kirjasto tarjoaa digitukea ja opastusta sähköisten palveluiden käyttöön sekä edistää kuntalaisten digiosallisuutta.

Kirjastopalveluita kehitetään kuntalaisten tarpeiden ja palautteen pohjalta sekä yhteistyössä kunnan muiden palveluiden ja paikallisten toimijoiden kanssa. Tavoitteena on ylläpitää monipuolisia ja laadukkaita kirjastopalveluita sekä vahvistaa kirjaston roolia kuntalaisten arjen, oppimisen ja hyvinvoinnin tukena. Kirjaston, koulun ja varhaiskasvatuksen välistä yhteistyötä vahvistetaan ja lukutaitotyölle kehitetään yhteisiä toimintatapoja.

Kulttuuripalvelut tuottavat ja edistävät kulttuurin saavutettavuutta kuntalaisille. Keskiössä ovat monipuoliset tapahtumat, kulttuurikasvatussuunnitelman toteutuminen ja strategian mukainen kulttuurihyvinvointia edistävä työ. Kulttuuripalveluita järjestetään laaja-alaisesti eri kulttuurin aloilta tasa-arvoisesti ja yhdenvertaisesti kaikille kuntalaisille. Kulttuuritoimintaa kehitetään paikallisiin olosuhteisiin ja tarpeisiin perustuen sekä pyritään samalla vahvistamaan Utajärven elinvoimaa ja vetovoimaa.

Vuonna 2027 jatkamme ja kehitämme hyväksi todettuja tapahtumakonsepteja sekä hyödynnämme Euroopan kulttuuripääkaupunkivuoden 2026 aikana syntyneitä yhteistyöverkostoja ja toimintamalleja. Seudullista yhteistyötä jatketaan erityisesti Muhoksen ja Vaalan kuntien sekä Humanpoliksen kanssa. Tavoitteena on ylläpitää monipuolista kulttuuritarjontaa ja kehittää myös uusia tapahtumia ja toimintamuotoja. Tulevina vuosina pyrimme kehittämään Utajärvelle myös uuden, omaleimaisen tapahtumakonseptin, joka vahvistaisi kunnan tunnettuutta ja houkuttelisi kävijöitä laajemmaltakin alueelta.

Kulttuuripalveluissa panostetaan edelleen eri ikäryhmien osallisuuteen ja kulttuurin saavutettavuuteen. Olemme mukana Rock Camp -hankkeessa, jonka kautta vahvistetaan nuorten osallisuutta, hyvinvointia ja itseilmaisua musiikin ja median keinoin. Lisäksi kehitämme kotiseututyötä yhteistyössä Muhoksen kunnan ja paikallisen kotiseutuyhdistyksen kanssa. Kulttuurihyvinvointia edistetään viemällä toimintaa entistä enemmän kuntalaisten arkiympäristöihin ja huomioimalla eri ikäryhmien tarpeet.

Kulttuuritoiminnan järjestämistä ja kehittämistä haastavat tällä hetkellä puutteelliset ja rajalliset tilat. Tulevien vuosien aikana tavoitteena on löytää ratkaisuja, jotka mahdollistavat entistä monipuolisemman kulttuuritarjonnan ja vastaavat paremmin eri käyttäjäryhmien tarpeisiin.

Liikuntapalvelut edistävät kuntalaisten hyvinvointia, terveyttä, osallisuutta ja toimintakykyä kaikissa elämänvaiheissa. Tavoitteena on lisätä kuntalaisten liikkumista, vahvistaa liikunnallista elämäntapaa ja tarjota monipuolisia, saavutettavia ja yhdenvertaisia liikuntamahdollisuuksia eri ikäryhmille.

Liikuntapalveluiden toiminnassa painotetaan ennaltaehkäisyä, terveyden ja toimintakyvyn ylläpitämistä sekä omaehtoisen liikkumisen tukemista. Kuntalaisille tarjotaan maksutonta liikuntaneuvontaa, matalan kynnyksen liikuntaryhmiä ja muita mahdollisuuksia liikkua omien tarpeiden ja edellytysten mukaisesti. Toiminnalla tuetaan terveellisiä elintapoja, ehkäistään toimintakyvyn heikkenemistä ja edistetään liikunnan muodostumista osaksi arkea.

Liikuntapaikkojen kehittämisessä painotetaan turvallisuutta, esteettömyyttä, saavutettavuutta ja monipuolisuutta. Yhteistyötä elinympäristöpalveluiden kanssa kehitetään liikuntapaikkojen kunnon, turvallisuuden ja esteettömyyden säännöllisessä seurannassa sekä kehittämistarpeiden tunnistamisessa. Tavoitteena on kehittää liikuntapaikkoja suunnitelmallisesti ja varmistaa, että ne vastaavat eri käyttäjäryhmien tarpeisiin ja tukevat kuntalaisten monipuolisia liikkumismahdollisuuksia. Nykyisten sisäliikuntatilojen rajallisuus ja kasvaneet käyttötarpeet haastavat kuitenkin liikuntapalveluiden kehittämistä ja harrastustoiminnan järjestämistä. Tulevien vuosien aikana tavoitteena on löytää ratkaisuja tilojen riittävyyteen ja toimivuuteen sekä edistää liikunta- ja nuorisotalon tilojen kehittämistä vastaamaan paremmin kuntalaisten ja eri käyttäjäryhmien tarpeita.

Talousarviokaudella painotetaan erityisesti lasten ja nuorten harrastusmahdollisuuksien lisäämistä sekä ennaltaehkäisevän liikuntatoiminnan kehittämistä. Harrastamisen Suomen mallin avulla edistetään lasten ja nuorten mahdollisuuksia osallistua maksuttomaan ja saavutettavaan harrastustoimintaan koulupäivän yhteydessä. Liikuntapalveluiden henkilöstöresurssin vahvistaminen mahdollistaa harrastustoiminnan koordinoinnin, toteutuksen ja kehittämisen lisäksi myös muun ohjatun liikuntatoiminnan lisäämisen ja palveluiden kehittämisen eri ikäryhmille. Lisäksi kehitetään omatoimisen liikkumisen mahdollisuuksia ja liikuntapalveluiden saavutettavuutta eri käyttäjäryhmille.

Nuorisopalvelut tukevat lasten ja nuorten kasvua, kehitystä, itsenäistymistä ja kokonaisvaltaista hyvinvointia. Toiminnalla edistetään psyykkistä, fyysistä ja sosiaalista hyvinvointia, vahvistetaan osallisuutta ja yhteisöllisyyttä sekä ehkäistään syrjäytymistä. Ennaltaehkäisevä nuorisotyö, nuorten kuuleminen ja turvallisten kohtaamispaikkojen ylläpitäminen ovat toiminnan keskeisiä painopisteitä.

Nuorisopalvelut tekevät yhteistyötä koulujen, kasvatuspalveluiden, nuorisovaltuuston, järjestöjen ja muiden lasten ja nuorten parissa toimivien tahojen kanssa. Yhteistyöllä vastataan nuorten tarpeisiin, vahvistetaan heidän vaikutusmahdollisuuksiaan ja edistetään turvallista kasvu- ja elinympäristöä. Osallistumalla alueellisiin ja valtakunnallisiin verkostoihin tuetaan nuorisotyön jatkuvuutta ja kehittämistä.

Vuonna 2027 koulunuorisotyötä toteutetaan vakituisen koulunuorisotyöntekijän voimin. Henkilöstöresurssin vahvistaminen tukee nuorten hyvinvointia, kouluyhteisöön kiinnittymistä ja turvallista kouluarkea. Tavoitteena on vahvistaa nuorten varhaista tukemista, varmistaa koulunuorisotyön jatkuvuus ja kehittää yhteistyötä koulun sekä muiden nuorten hyvinvointia edistävien toimijoiden kanssa.

Nuorisopalveluissa jatketaan matalan kynnyksen toimintaa ja kehitetään nuorille suunnattuja palveluja yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Tavoitteena on tarjota lapsille ja nuorille turvallisia kohtaamispaikkoja, mielekästä vapaa-ajan toimintaa sekä mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa yhteisönsä toimintaan.

Senioripalvelut edistävät ikääntyneiden hyvinvointia, terveyttä, toimintakykyä ja osallisuutta sekä tukevat mielekästä ja turvallista arkea. Toiminnassa painotetaan ennaltaehkäisyä, yhteisöllisyyttä ja aktiivisen elämäntavan ylläpitämistä. Tavoitteena on tukea ikääntyneiden itsenäistä elämää ja kotona asumista sekä ehkäistä yksinäisyyttä ja toimintakyvyn heikkenemistä.

Senioripalvelut tarjoavat monipuolista toimintaa, kuten kerhoja ja ryhmiä, kulttuuritapahtumia, luentoja ja liikuntaryhmiä. Toiminta edistää sosiaalista vuorovaikutusta, yhteisöllisyyttä ja arjen mielekkyyttä. Palveluiden ja toiminnan suunnittelussa ja kehittämisessä huomioidaan ikääntyneiden toiveet, tarpeet ja palaute. Toiminnan toteutuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan vapaaehtoistyötä, järjestöyhteistyötä ja paikallisia verkostoja.

Talousarviokaudella senioripalveluiden henkilöstöresurssia vahvistetaan, mikä mahdollistaa ikääntyneiden hyvinvointia, toimintakykyä ja osallisuutta tukevan toiminnan kehittämisen ja monipuolistamisen. Painopisteinä ovat ennaltaehkäisevä toiminta, yhteisöllisyyden vahvistaminen ja kotona asumisen tukeminen. Kotona asumista edistetään myös hyödyntämällä kyläapusetelien tarjoamia mahdollisuuksia. Seniorityössä osallistutaan lisäksi kulttuuritoiminnan ja tapahtumien suunnitteluun ja toteuttamiseen yhteistyössä järjestöjen ja muiden paikallisten toimijoiden kanssa.

Senioripalvelut ovat osa kunnan laaja-alaista hyvinvoinnin edistämistä. Yhteistyötä hyvinvointialueen, järjestöjen ja muiden paikallisten toimijoiden kanssa jatketaan ja kehitetään. Tavoitteena on vastata ikääntyneiden muuttuviin tarpeisiin, vahvistaa heidän osallisuuttaan ja edistää mahdollisuuksia aktiiviseen, turvalliseen ja omannäköiseen elämään omassa kotikunnassa.

Kotoutumispalveluiden tavoitteena on tukea maahanmuuttajien kotoutumista, osallisuutta ja yhdenvertaisia mahdollisuuksia toimia suomalaisessa yhteiskunnassa. Kotoutumista edistetään yhteistyössä työllisyyspalveluiden, hyvinvointialueen ja muiden tarvittavien yhteistyötahojen kanssa.

Kiintiöpakolaisten säännöllisestä vastaanottamisesta luovuttiin vuonna 2024, ja kotoutumispalveluiden tarve on tämän jälkeen vähentynyt merkittävästi. Kiintiöpakolaisia ei ole vastaanotettu, ja osa aiemmin kunnassa asuneista maahanmuuttajaperheistä on muuttanut pois. Maahanmuuttajataustaisia henkilöitä muuttaa Utajärvelle edelleen esimerkiksi työn ja perhesyiden vuoksi, mutta kotoutumispalveluiden tarve on nykyisin huomattavasti aiempaa vähäisempi.

Vuonna 2027 kotoutumispalveluita ei enää järjestetä erillisenä toimintana, vaan tarvittavat palvelut ja ohjaus toteutetaan osana kunnan työllisyyspalveluita ja yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Aiemmin kotoutumispalveluihin kohdennettu 0,5 henkilötyövuoden resurssi siirretään muihin tehtäviin vastaamaan paremmin kunnan nykyisiä palvelutarpeita. Toimintamallin muutoksella pyritään kohdentamaan henkilöstöresursseja tarkoituksenmukaisesti ja varmistamaan samalla, että kotoutumiseen liittyvät lakisääteiset tehtävät ja asiakkaiden tarvitsemat palvelut toteutuvat myös jatkossa.

Hyvinvoinnin edistämistyön keskeisenä tavoitteena on vahvistaa kuntalaisten hyvinvointia, terveyttä, osallisuutta ja turvallisuutta tunnistamalla ja kehittämällä niitä tekijöitä, jotka vaikuttavat kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin. Työ perustuu ajantasaiseen ja luotettavaan tietoon sekä kuntalaisten tarpeiden ja kokemusten huomioimiseen. Tiedon pohjalta suunnitellaan ja toteutetaan erilaisia toimenpiteitä, tapahtumia ja toimintaa, jotka tukevat kuntalaisten osallisuutta, yhteisöllisyyttä ja elämänlaatua.

Verkostoyhteistyö hyvinvointialueen, järjestöjen sekä muiden keskeisten yhteistyötahojen kanssa muodostaa merkittävän osan hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämistä. Yhteistyön avulla vahvistetaan toiminnan vaikuttavuutta, jaetaan asiantuntemusta ja kehitetään yhteisiä toimintamalleja. Ennaltaehkäisevän työn jatkuva kehittäminen ja toimintatapojen vakiinnuttaminen ovat koko kunnan yhteinen tehtävä, joka edellyttää tiivistä poikkihallinnollista yhteistyötä. Hyvinvoinnin edistäminen kuuluu kaikille kunnan toimialoille osana palveluiden suunnittelua, kehittämistä ja päätöksentekoa.

Vuonna 2027 hyvinvoinnin edistämisessä painottuvat erityisesti eri ikäryhmien hyvinvointia tukevien palveluiden ja toimintaympäristöjen kehittäminen. Perhepuiston suunnittelu etenee tavoitteena toteuttaa eri-ikäisiä käyttäjiä palveleva, turvallinen ja yhteisöllisyyttä lisäävä ympäristö. Lisäksi nuoriso- ja liikuntatalon sekä jäähallin kehittämis- ja laajentamissuunnitelmat ovat vireillä. Tavoitteena on parantaa liikunta-, harrastus- ja kulttuuritoiminnan tiloja sekä vastata kasvaviin ja muuttuviin käyttötarpeisiin. Suunnittelussa huomioidaan kuntalaisten toiveet, eri käyttäjäryhmien tarpeet sekä tilojen monipuolinen käyttö.

Hyvinvointipalvelut tukevat kuntalaisten hyvinvointia myös monipuolisilla ennaltaehkäisevillä palveluilla ja osallistumismahdollisuuksilla. Kunta tukee muun muassa kuntalaisten uintiharrastusta subventoimalla uintilippuja sekä järjestämällä maksuttomia kuljetuksia ja ohjattua toimintaa. Ikääntyneiden kotona asumista ja arjessa selviytymistä tuetaan kyläapupalvelusetelillä. Lisäksi järjestetään eri ikäryhmille suunnattuja tapahtumia, tilaisuuksia ja muuta hyvinvointia edistävää toimintaa. Tavoitteena on ylläpitää ja kehittää palveluita, jotka vahvistavat kuntalaisten toimintakykyä, yhteisöllisyyttä ja mahdollisuuksia aktiiviseen arkeen.

2.4. Kasvatuspalvelut (70)

2.4.1. Kasvatuspalvelut yhteensä

Kasvatuspalvelut (sisäiset ja ulkoiset erät)

	TP 2025	TA 2026	TA 2027	26 -> 27
Toimintatuotot				
Myyntituotot	358 976	365 000	353 000	-3,3 %
Maksutuotot	13 342	9 000	9 000	0,0 %
Tuet ja avustukset	33 816	26 000	6 000	-76,9 %
Muut toimintatuotot	15 319	10 000	10 000	0,0 %
Toimintatuotot yht.	**421 452**	**410 000**	**378 000**	**-7,8 %**
Toimintakulut				
Henkilöstökulut	-4 198 330	-4 435 334	-4 634 824	4,5 %
Palvelujen ostot	-2 290 935	-2 379 116	-2 626 157	10,4 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-197 138	-193 670	-201 960	4,3 %
Avustukset	-100 870	-98 000	-97 000	-1,0 %
Muut toimintakulut	-80 871	-87 090	-84 300	-3,2 %
Toimintakulut yht.	**-6 868 144**	**-7 193 210**	**-7 644 241**	**6,3 %**
Toimintakate	**-6 446 692**	**-6 783 210**	**-7 266 241**	**7,1 %**

2.4.2. Kasvatuspalveluiden kuvaukset

Palvelukuvaukset

Utajärven kunnan kasvatuspalvelut tarjoaa kuntalaisille kehittyneet, asiakaslähtöiset palvelut, jotka antavat kunnassa asuville lapsille ja nuorille edellytykset turvalliseen kasvuun sekä oppimiseen. Kasvatuspalveluiden toimialaan kuuluvat varhaiskasvatus, esi- ja perusopetus sekä lukiokoulutus. Tästä kokonaisuudesta muodostuu Utajärven lapsille ehyt yhtenäinen kasvu- ja koulupolku varhaislapsuudesta nuoruuteen.

Kasvatuspalveluiden tehtävänä on monipuolisten ja nykyaikaisten kasvatus- ja koulutuspalveluiden tarjoaminen valtakunnallisten ja koulutuksen järjestäjäkohtaisten varhaiskasvatus- ja opetussuunnitelmien mukaisesti. Päämääränä on ajatteleva, toimiva ja tyytyväinen kuntalainen, joka viihtyy ja haluaa asua paikkakunnallaan. Tähän pyritään luomalla vahvat edellytykset lasten ja nuorten henkiselle, sosiaaliselle ja fyysiselle kasvulle.

Esiopetus, perusopetus ja lukio

Utajärven koulussa toimii esiopetus, perusopetus ja lukio. Esiopetuksessa on 15 lasta yhdessä opetusryhmässä. Perusopetuksen oppilasmäärä on 247. Perusopetuksen vuosiluokat 1,2 ja 5 toimivat yksisarjaisena. Vuosiluokista 3 ja 4 on yhdet luokat sekä yksi 3-4 vuosiluokkien yhdysluokka. Vuosiluokat 6,7 ja 9 toimii kaksisarjaisena ja vuosiluokka 8 kolmesarjaisena. Yläkoulussa on lisäksi pienluokka, jossa on oppilaita kaikilta yläkoulun vuosiluokilta. Lukiossa opiskelee yhteensä 62 opiskelijaa yksisarjaisessa yleislukiossa.

Utajärven koulu antaa tasokasta kasvatusta ja opetusta ajanmukaisessa ja viihtyisässä oppimisympäristössä, jossa vallitsee turvallinen ja innostava ilmapiiri. Kaikessa toiminnassa keskiössä on oppilas. Jokaiselle oppilaalle taataan parhaat mahdolliset edellytykset kasvuun ja oppimiseen. Sekä perusopetuksen että lukion puolella panostetaan vahvasti kansainvälisyyteen ja tietoteknisiin taitoihin. Lukion markkinoinnin tavoitteena on vähintään 15 opiskelijan aloittava ryhmä syyslukukaudella 2027.

Koko Utajärven koulu toimii saman hallinnon alla. Koululla on yksi rehtori ja kaksi apulaisjohtajaa. Opettajia on yhteensä 30 ja koulunkäynninohjaajia 8. Perusopetuksen vuosiluokat 1–5 toimivat luokanopetuksessa (alakoulu) ja vuosiluokat 6–9 aineenopetuksessa (yläkoulu). Esiopetus ja perusopetuksen vuosiluokkien 1–5 opetus järjestetään vuonna 2011 valmistuneessa koulun osassa ja vuosiluokat 6–9 sekä lukio toimivat pääasiassa vuonna 2025 valmistuneessa koulurakennuksessa. Koulu järjestää myös kunnan aamu- ja iltapäivätoiminnan.

Peruskoulun päättötodistuksen keväällä 2027 saa arviolta 34 oppilasta. Syyslukukaudella 2027 esiopetukseen tulee arviolta 13 lasta. Esi- ja perusopetuksen yhteenlaskettu oppilasmäärä tulee laskemaan noin 21 oppilaalla vuoden 2027 aikana.

Vuonna 2027 koulun toimintaa leimaa rakennustyömaa. Vuoden aikana edellisen vuoden aikana aloitettu uudisrakennus, johon tulee sosiaalitilat ja yksi opetustila muun muassa ylioppilaskirjoituksia varten, saadaan valmiiksi. Piharemontti alkaa kesällä, joten syyslukukausi 2027 päästään aloittamaan tilojen ja koulun pihan osalta nykyistä paremmissa olosuhteissa.

Vuoden 2027 koulun budjetin laatimista on haastanut muutamien ikäluokkien koko. Näissä ikäluokissa oppilasmäärät ovat rajoilla, tuleeko ikäluokasta 1 vai 2 opetusryhmää. Jo muutaman oppilaan muutto kuntaan tai kunnasta pois voi kääntää tilanteen. Tällä on vaikutusta lukuvuonna 2027–2028 tarvittavien opettajien määrään ja siten koulun henkilöstökuluihin. Tarvittavien määrärahojen arviointia vaikeuttaa myös kesällä 2027 päättyvät koulukuljetussopimukset. Jos sopimuksissa olevista optiomahdollisuuksista huolimatta päädytään uuteen kilpailutukseen, on ennakkoon vaikea arvioida koulukuljetusmäärärahojen tarvetta.

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatus on osa suomalaista koulutusjärjestelmää sekä tärkeä vaihe lapsen kasvun ja oppimisen polulla. Varhaiskasvatus tukee ja täydentää kotien kasvatustehtävää ja vastaa omalta osaltaan lasten hyvinvoinnista. Utajärvellä toiminta tapahtuu pitkälti pienryhmissä, jolloin lapsen vahvuudet, kiinnostuksen kohteet sekä yksilölliset tarpeet tulevat huomioiduiksi. Varhaiskasvatus on lasten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistävä ja syrjäytymistä ehkäisevä palvelu. Varhaiskasvatuksessa opitut tiedot ja taidot vahvistavat lasten osallisuutta sekä aktiivista toimijuutta yhteiskunnassa. Varhaiskasvatus tukee huoltajia kasvatustyössä sekä mahdollistaa heidän osallistumisensa työelämään tai opiskeluun**.**

Varhaiskasvatuksen päämääränä on lapsen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin, kasvun, kehityksen ja oppimisen tukeminen yhteistyössä vanhempien kanssa. Utajärven kunta tarjoaa laadukasta ja lapsen yksilölliset tarpeet huomioivaa varhaiskasvatusta Keisarintien päiväkodissa. Tavoitteemme on varmistaa, että lapsella on ympärillään välittäviä ihmisiä ja hän kokee tulevansa kuulluksi ja arvostetuksi yhteisön jäsenenä.

Utajärven kunnan koko varhaiskasvatus toimii Keisarintien päiväkodissa. Päiväkodissa on kuusi ryhmää; 0–1 -vuotiaiden Koiramäki, 2-3- vuotiaiden Vaahteramäki, 3–5-vuotiaiden ryhmät Kissankulma ja Tassula, 0-6 -vuotiaiden vuorohoitoryhmä Huvikumpu sekä esiopetusta täydentävä Melukylän varhaiskasvatusryhmä koulupäivinä aamuisin ja iltapäivisin sekä koulun loma-aikoina. Päiväkodin vuorohoitoryhmä on avoinna lasten etukäteen ilmoitettujen hoitoaikojen mukaan. Päiväkodissa on paikka n. 100 lapselle ja työntekijöitä on yhteensä 29.

Varhaiskasvatuksen päivittäisestä johtamisesta vastaa varhaiskasvatuksen esihenkilö. Tehtävänkuvaan sisältyy koko varhaiskasvatuksen lakisääteisestä toiminnasta vastaaminen; muun muassa pedagoginen johtaminen, henkilöstö- ja taloushallinto, lakisääteisiä arviointi-, kehittämis- ja suunnittelutehtäviä sekä turvallisuusjohtaminen. Tehtävä sisältää myös monialaista verkostoyhteistyötä esimerkiksi Pohteen ja ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Tehtävän laajuuden vuoksi varhaiskasvatuksen esihenkilön tehtäviä on jaettu myös virassa olevalle varhaiskasvatuksen opettajalle. Hänen työaikansa koostuu 60 % lapsiryhmässä työskentelystä ja 40 % hallinnollisista töistä. Kyseinen opettaja toimii myös varhaiskasvatuksen esihenkilön sijaisena tämän lomien aikana.

Varhaiskasvatuksen erityisopettaja työskentelee kaikissa päiväkodin ryhmissä. Hän työskentelee varhaiskasvatuksen lisäksi esiopetusryhmässä, jossa hänen vastuulleen kuuluvat sekä ryhmäkohtainen, että lapsikohtaiset tukitoimet.

Varhaiskasvatussuunnitelman valtakunnallisten perusteiden päivittämisen myötä on myös kunnan oma varhaiskasvatussuunnitelma päivitetty syksyllä 2026. Toimintakaudella 2026–2027 varhaiskasvatussuunnitelman uudistukset otetaan käyttöön. Vuonna 2027 tehdään laadunarviointia valtakunnallisen Valssi laadunarviointi prosessin kautta. Arvioitavana on pedagoginen toiminta Utajärven varhaiskasvatuksessa.

Utajärven varhaiskasvatuksessa jatketaan lapsiperhepaketin mukaisesti maksutonta varhaiskasvatusta. Pieni ja ketterä organisaatio mahdollistaa asiakaslähtöisen ja perheiden tarpeisiin perustuvan palveluiden järjestämisen nopeallakin aikataululla.

2.5. Elinympäristöpalvelut (80)

2.5.1. Elinympäristöpalvelut yhteensä

Elinympäristöpalvelut (sisäiset ja ulkoiset erät)

	TP 2025	TA 2026	TA 2027	26 -> 27
Toimintatuotot				
Myyntituotot	3 040 316	3 444 540	3 929 874	14,1 %
Maksutuotot	61 362	82 200	115 200	40,1 %
Tuet ja avustukset	121 695	50 532	0	-100,0 %
Muut toimintatuotot	1 304 075	1 126 897	1 042 848	-7,5 %
Toimintatuotot yht.	**4 527 448**	**4 704 169**	**5 087 922**	**8,2 %**
Toimintakulut				
Henkilöstökulut	-1 237 147	-1 314 731	-1 544 858	17,5 %
Palvelujen ostot	-1 613 635	-2 365 276	-2 829 439	19,6 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 090 316	-1 094 670	-1 203 925	10,0 %
Avustukset	-24 328	-12 201	-26 701	118,8 %
Muut toimintakulut	-183 089	-192 177	-170 610	-11,2 %
Toimintakulut yht.	**-4 148 515**	**-4 979 055**	**-5 775 533**	**16,0 %**
Toimintakate	**378 932**	**-274 886**	**-687 611**	**150,1 %**

2.5.2. Elinympäristöpalveluiden kuvaukset

Palvelukuvaukset

Elinympäristöpalveluiden palvelut jakautuvat kolmeen palvelulinjaan alla. Elinympäristöjohtaja johtaa ja vastaa toimialansa toiminnasta. Toimialan päätehtävät ovat suunnitella, rakentaa, ylläpitää ja kehittää elinympäristöä.

Organisaatiota on vahvistettu tarkastusinsinöörin viralla. Tarkastusinsinööri toimii rakennusvalvonnan lisäresurssina. Tehtävään on liitetty palveluvastaavan toimenkuva. Palveluvastaava toimii palvelulinjojen työnjohtajien esihenkilönä ja koordinoi elinympäristöpalveluiden tukipalveluita.

Elinympäristöpalvelut toimivat tiiviissä yhteistyössä Utajärven Yrityspuisto Oy:n kanssa ja osallistuu kehittämishankkeisiin. Elinympäristöpalveluiden kehitystoiminnalla pyritään luomaan edellytyksiä mm. kiertotalouden edistämiseen, vihreän energian tuotantoon ja jalostukseen, hiiliviisaiden materiaalien tuottamiseen, sekä maa- ja metsätalouden toiminnan edistämiseen. Keskeisin vaikuttamisen sektori on maankäytön suunnittelun ja resurssoinnin riittävän pitkälle tähtäävä strategia.



Yhdyskuntasuunnittelu

Kunnan ydintehtäviin kuuluu maankäytön suunnittelu ja maankäytön keinoin elinvoiman edistäminen. Maankäyttöön liittyvät vaatimukset kasvavat koko ajan mm. metsäkadon pysäyttämiseksi. Luonnonmonimuotoisuuden kehittäminen, ekologinen kompensaatio ovat asioita, joita tulee jatkossa huomioida maankäytön strategiassa.

Maankäytön suunnittelun keskeisin projekti ”Utajärven länsialueen maakäyttövisio 2040”. Projektissa tehdään laajalle alueelle esiselvitys, jossa maanomistajien osallistaminen on keskiössä.

Vihreän siirtymän tarpeet vaativat suuria maa-aloja. Maanomistajien kanssa pohditaan sopimuksellista mallia, jonka pohjalta kunta voi kaavoittaa maata.

Alueiden käytön ja maankäytön suunnittelussa lähdetään heti alusta alkaen hakemaan vastuullista ja luontoystävällistä lähestymistapaa.

Lämpötien asemakaava pyritään saamaan 2027 vuoden aikana valmiiksi.

Tornikangas, Pontema ja Tynnyrikorpi alueiden tuulivoimakaavat on valmistumassa 2027 vuoden aikana.

Rakennusvalvonta

Rakennusvalvonnassa työskentelee rakennustarkastaja 80 % työajalla. Rakennustarkastaja hoitaa myös kaavoituksen prosesseja. Tarkastusinsinööri toimii rakennusvalvonnan tukiresurssina.

Utajärven datakeskuksen rakentaminen käynnistyi 2026. Hanke tulee työllistämään rakennusvalvontaa vuosittain arviolta 0,5 htv verran. Datakeskuksen rakentaminen tuo mukanaan lisäksi myös myymälätilojen ja majoitustilojen luvittamista.

Vuoden 2027 aikana tulee luvitettavaksi Ponteman ja Tornikankaan tuulivoimapuistot. Hankkeiden luvitus kestää hieman alle puolivuotta ja se sitoo ajoittain rakennusvalvonnan molemmat henkilöresurssit ja lisäksi sihteerin. Mahdollisten hallintovalitusten työmäärää on vaikea etukäteen arvioida.

Pahkavaaran tuulivoimapuiston rakentamisen odotetaan alkavan vuonna 2027, koska rakennusluvat umpeutuvat aloituksen osalta vuoden 2028 alussa. Tämä tulee työllistämään vuositasolla vähintään 0,5 htv. Utajärven oma kouluhanke valmistuu vuoden 2027 lopussa, jossa tarkastusinsinööri on kunnan edustajana, joka sitoo hänen työaikaansa.

Tämän lisäksi rakennusvalvonta antaa lakisääteistä neuvontaa, tekee katselmuksia ja myöntää tavanomaiseen rakentamiseen haettavia rakentamis- ja maisematyölupia.

Puistot, viheralueet, metsätalous

Vastuualueen tehtävänä on taajaman ja lähivirkistysalueiden hoito, rakentaminen ja kunnossapito, yleisten uimarantojen, leikkikenttien turvallisuudesta ja siisteydestä vastaaminen, kuntoilu-/ulkoilureittien raivaus- sekä kunnossapitotöiden tekeminen. Operatiivista toimintaa johtaa ympäristötyönjohtaja. Vakituisia työntekijöitä ympäristönhoitoon ei ole, joten työsuoritteet teetetään pääsääntöisesti ostopalveluna.

Vuoden 2027 suoritetaan taajama-alueen, reitistöjen ja Siiransaaren lähiliikuntapaikan raivauksia sekä Rokualla olevin taukopaikkojen rakenteiden kunnostusta. Korjattavat kohteet ovat Jaakonjärven-, Loukkojärven sekä Hiihtostadionin taukopaikat.

Uuden perhepuiston rakentaminen toteutetaan vuoden 2027 aikana.

Huolehdimme myös Rokualla matkaparkin tilojen ja ympäristön siisteydestä sekä matkaparkin tarjoamien palveluiden järjestämisestä. Nykyisellään käyttäjien maksamat korvaukset alueen palveluista eivät riitä niiden ylläpitoon, joten palveluiden tuottamiseen on varattava rahaa.

Varsinaisia talousmetsiä on kunnalla noin 730 hehtaaria. Utajärven kunta omistaa kaikkiaan maata noin 1500 hehtaaria. Muut alueet koostuvat kaavoitetuista alueista mm. Rokua, teollisuus ja energia-alueista sekä joutomaista mm. entiset turvetuotanto alueet.

Kunnalla on myös yhteismetsäosuus. Yhteismetsän pinta-ala on 681 hehtaaria. Kunta on suurin yksittäinen osakas yhteismetsässä. Yhteismetsän toimintaa johtaa toimikunta, jossa elinympäristöjohtaja on jäsenenä.

Ympäristö- ja terveystarkastuspalvelut

Pudasjärven kaupungin johtama Oulunkaaren ympäristöpalvelut tuottavat ympäristö- ja terveystarkastuspalvelut Utajärven kunnalle sekä Iin, Pudasjärven ja Vaalan kuntien alueelle. Oulunkaaren ympäristöpalvelut tuottavat eläinlääkäripalvelut myös Puolangan kunnalle.

Kunta on varautunut talousarviossa siihen, että Utajärven vahva kehitys tarvitsee mm. ympäristölupien käsittelyyn lisää resurssia.

Toimitilapalvelut ja asunnot

Toimitilapalveluiden tehtävä on turvata kunnan ydintoiminnoille tarkoituksenmukaiset ja terveet tilat. Kuntakonsernin kiinteistöjen teknisen ylläpidon kokonaishallinta on osa elinympäristöpalveluiden toimintaa. Toimitilapalveluiden esihenkilö johtaa kiinteistöhoitotiimin operatiivista toimintaa. Kiinteistönhoitajia on kolme henkilöä.

Kiinteistöpäivystys toimii viikonloppuisin ja arkipyhinä. Arki-illat ja yöt eivät ole päivystyksen piirissä. Päivystysnumeroon tulevat soitot päivystysajan ulkopuolella lähtevät kiertämään toimihenkilöiden puhelinnumeroihin.

Kuntakonsernin kiinteistökannan huolto- ja korjausvelkaa on purettu suunnitelmallisesti. Vanhaa rakennuskantaa on korvattu uusilla rakennuksilla.

Utajärven koulurakennusten vaiheittainen uudelleen rakentaminen saadaan valmiiksi 2027 vuoden loppupuolella. Yläkoulu/Lukio toimii uudessa rakennuksessa, joka valmistui 2025 vuonna. Alakoulu toimii 2011 rakennetussa rakennuksessa. Koulun vanhaosa on purettu ja tämän tilalle rakentuu laajennusosa 2027 aikana.

Rakennusautomaatioparannusten myötä on jo päästy keskittymään energiansäästötoimenpiteisiin. Energian hintojen nousuun on talousarviossa varauduttu.

Talousarvio on tilapalveluissa laadittu siten, että kiinteistöjen perusylläpito ja tarvittavat korjaukset on otettu huomioon. Yllättäviin vahinkoihin, rikkoontumisiin ei ole juurikaan varauksia tehty.

Puhtauspalvelut

Toiminta-ajatuksena on tuottaa ympäristöä säästävää ja kiinteistön arvon säilyttävää ylläpito- ja perussiivousta kunnan kiinteistöille. Siivouksen kustannukset ovat talousarviossa kunkin kiinteistön kustannuksissa. Siivouspalvelut käyttävät toiminnassaan työnkiertoa. Palvelukuvauksia päivitetään tarvittaessa. Mitoitusohjelma on käytössä ja kohteista on mitoitettu n.90 %. Työt tehdään mitoituksen mukaisesti. Siivousaineiden ja muiden siivouksessa tarvittavien tuotteiden hankinnassa noudatetaan Monetran laatimaa/kilpailuttamaa osto-ohjeistusta. Puhtauspalvelutiimissä on kuusi toimitilahuoltajaa, yksi oppisopimusopiskelija ja työnjohtaja, joka myös osallistuu siivoustyöhön. Puhtauspalveluiden työnjohtajan toimi muuttuu viraksi 2027 vuoden alusta.

Lakeuden Eko

Toimii kunnan jätehuoltoviranomaisena. Yhteistyöalue muodostuu Limingan, Tyrnävän, Muhoksen ja Utajärven kunnan alueista. Lakeuden EKO-lautakunnassa on kahdeksan jäsentä, kaksi jäsentä jokaisesta kunnasta ja varajäsenet.

Lakeuden EKO:n talousarvio on osa Limingan kunnan (isäntäkunta) talousarviota. Mahdollinen alijäämä tilikaudelta jaetaan sopimuskuntien kesken asukasmäärien mukaisesti. Perusmaksulaskutuksen uudistaminen toteutetaan vuonna 2027 ottamalla käyttöön viranomaiskäytössä olevaan jätehuoltorekisteriin laskutuslisäosa sekä siirtämällä laskujen hallinta isäntäkunnalle. Uudistus mahdollistaa laskutuksen aiempaa automaattisemman käsittelyn, tehostaa toimintaa ja vapauttaa työresursseja muihin jätehuollon viranomaistehtäviin.

Järjestelmien käyttöönotto edellyttää aloitusprojektia, minkä vuoksi laskutusuudistuksen ensimmäisen vuoden kokonaiskustannus on noin 73 000 euroa. Tästä kuntarahoituksen osuus on 64 100 euroa, joka jaetaan kumppanikuntien kesken asukasmäärän mukaisesti.

Käyttöönoton jälkeen vuosittaiset kustannukset ovat noin 11 000 euroa, mikä on noin 9 000 euroa vähemmän kuin nykyisen palvelun kustannukset. Kuntarahoituksen arvioidaan palautuvan uuden järjestelmän tuottamien säästöjen kautta suunnitelman mukaisesti noin 4–5 vuoden aikana. Lisäksi Lakeuden EKO:n kumppanikunnat varautuvat vuonna 2027 kiertotalousasiantuntijan palkkakustannuksiin 7 500 eurolla kuntaa kohden.

Infrapalvelut

Kuntakonsernissa vesihuolto toimii omana taseyksikkönä elinympäristöpalveluiden alla. Infrapalveluiden keskeisin toiminta on vesihuoltotoiminnan ylläpitäminen. Muita palveluita on kuntakonsernille teiden, katuvalaistuksien ja liikuntareittien ylläpidon palvelut. Vesihuollon operatiivisesta toiminnasta vastaa käyttöteknikko. Vesihuollossa toimii kolme koulutettua asentajaa.

Vesihuollon sektorilla on toimintaympäristön muutos vaikuttanut hyvin laajasti kokonaistyömäärään. Yhtä aikaa on verkostojen kehittämistoimintaa tehtävä suunnittelussa ja konkreettisella rakentamisella. Hallinnollinen työ on kasvanut uuden vesihuoltolain myötä.

Vesihuollon taseeseen on syntynyt alijäämää yli 2 M€ pitkällä aikajänteellä. Alijäämä on syntynyt omanpääoman korvauksen kautta, joka on määritetty, kun taseyksikkö on perustettu. Pääomakorvauksesta on luovuttu vuoden 2025 aikana (Valt 8.5.25 §32). Vesihuollon tulee tehdä positiivista tulosta, jotta poistot ja vähissä määrin myös alijäämää voitaisiin kattaa.

Vesihuollossa pyritään siirtymään etäluettavien vesimittareiden käyttöön. Etäluettavia mittareita vaihdetaan vuonna 2026 aina tarvittaessa sekä alueittain siihen varatun määrärahan turvin. Etäluettavat mittarit tuovat selkeää säästöä postikulujen ja toimistotyön nopeutumisen kautta.

Kunnallisen viemärijärjestelmän vuotovesien kunnostukseen kohdistetut panokset ovat tuottaneet tulosta. Vuotovedet on saatu käytännössä loppumaan. Taloudellinen säästö on merkittävä.

Utajärven viemärivedet johdetaan siirtoviemärillä Muhoksen kautta Ouluun. Siirtoviemärissä on ollut muutaman viimeisen vuoden aikana ajoittain ongelmia. Oulujokivarren kova kehittyminen vaatii viemärijärjestelmän riittävyyden arviointia.

Vesi- ja viemärihuollon automaatiojärjestelmien kehittäminen ja uusimisen tarve on jatkuvaa. Vuoden 2026 talousarvioon varataan rahaa asian kehittämiseen.

Ateriapalvelut

Utajärven kunnan ateriapalvelujen tavoitteena on valmistaa maukasta, monipuolista ja kohtuuhintaista kotiruokaa huomioiden asiakkaat, ruokavaliot sekä suomalaiset ravitsemussuositukset. Ruokaa valmistetaan päivähoidon yksiköihin, esikoulun ja peruskoulun oppilaille, lukion opiskelijoille sekä henkilökunnalle. Aterioiden hinnat lasketaan keittiön kokonaiskustannuksista suoriteperusteisesti. Käytössä on kuuden viikon kiertävä ruokalistapohja, joka vaihtuu kaksi kertaa vuodessa. Ruokalistassa huomioidaan juhlapyhät sekä teemaviikkoja ja -päiviä järjestetään tilanteen mukaan. Raaka-aineiden ja muiden ateriapalvelussa tarvittavien tuotteiden hankinnassa noudatetaan Monetran laatimaa/kilpailuttamaa osto-ohjeistusta. Lähiruoan käyttöä

pyritään edistämään mahdollisuuksien ja tarjonnan mukaan. Reilun kaupan kahvia käytetään vieraskahvituksissa sekä muita Reilun kaupan tuotteita mahdollisuuksien mukaan.

Kunnassa on yksi Utajärven koululla toimiva keskuskeittiö. Keskuskeittiössä työskentelee 4 kokkia ja yksi ruokapalvelutyönjohtaja. Ruoat valmistetaan pääasiassa alusta loppuun tuoreista raaka-aineista ja näin ollen saadaan laadukasta ruokaa. Lisäksi päiväkodin keittiö toimii jakelukeittiönä, jossa on ruokapalvelutyöntekijä-siivooja 70 %:n keittiöosuudella.

Keittiölle on vaihdettu uusi tuotannonohjausjärjestelmä, joka tuo säästöjä sekä monipuolistaa ohjelman hyötyjä. Keskuskeittiöllä aloitti neljäs kokki maaliskuussa 2026, jonka tarve tulevaisuutta silmällä pitäen koettiin tarpeelliseksi. Kalustohankintoja tehdään tarpeen mukaan laitteiden/koneiden ikääntyessä.

3. TULOSLASKELMAOSA

Kunnan tuloslaskelma (ulkoiset erät)

	TP 2025	TA 2026	TA 2027	TS 2028	TS 2029
Toimintatuotot					
Myyntituotot	1 406 740	1 308 546	1 247 587	1 247 587	1 247 587
Maksutuotot	106 570	105 700	148 200	148 200	148 200
Tuet ja avustukset	360 168	190 532	98 000	98 000	98 000
Muut toimintatuotot	1 361 227	1 138 897	1 053 848	1 053 848	1 053 848
Toimintatuotot yht.	**3 234 705**	**2 743 675**	**2 547 635**	**2 547 635**	**2 547 635**
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-7 112 308	-7 548 951	-7 976 853	-8 136 390	-8 299 118
Palvelujen ostot	-4 164 118	-4 850 272	-5 391 287	-5 445 200	-5 499 652
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 434 762	-1 435 375	-1 550 079	-1 565 580	-1 581 236
Avustukset	-538 091	-605 001	-618 501	-620 000	-620 000
Muut toimintakulut	-424 537	-374 097	-353 440	-356 974	-360 544
Toimintakulut yht.	**-13 673 815**	**-14 813 696**	**-15 890 160**	**-16 124 144**	**-16 360 549**
Toimintakate	**-10 439 110**	**-12 070 020**	**-13 342 525**	**-13 576 510**	**-13 812 915**
Verotulot	7 618 814	7 855 000	8 720 000	8 792 000	9 884 000
Valtionosuudet	5 892 313	5 739 327	5 545 225	5 545 225	5 545 225
Rahoitustuotot ja -kulut					
Korkotuotot	61 696	12 000	12 000	12 000	12 000
Muut rahoitustuotot	13 020	9 000	5 000	5 000	5 000
Korkokulut	-164 401	-150 000	-160 000	-150 000	-140 000
Muut rahoituskulut	-530	-1 500	-500	-500	-500
Rahoitustuotot ja -kulut yht.	-90 215	-130 500	-143 500	-133 500	-123 500
Vuosikate	**2 981 802**	**1 393 807**	**779 200**	**627 215**	**1 492 810**
Poistot ja arvonalentumiset	-1 395 139	-1 391 765	-1 394 062	-1 500 000	-1 600 000
Satunnaiset erät					
Satunnaiset erät yht.	0	0	0	0	0
Tilikauden tulos	**1 586 663**	**2 042**	**-614 862**	**-872 785**	**-107 190**
Poistoeron muutos	128 955	132 800	132 800	130 000	130 000
Varausten muutos	-1 300 000	0	0	0	0
Tilikauden yli-/alijäämä	**415 617**	**134 842**	**-482 062**	**-742 785**	**22 810**

Kunnan tuloslaskelman tunnusluvut (ulkoiset erät)

	TP 2025	TA 2026	TA 2027	TS 2028	TS 2029
Toimintatuotot/toimintakulut	24 %	19 %	16 %	16 %	16 %
Vuosikate/poistot	214 %	100 %	56 %	42 %	93 %
Vuosikate, euroa/asukas	1 245	586	336	275	661
Asukasluku	2 395	2 380	2 320	2 280	2 259

Tuloslaskelmaosan sitovia eriä ovat: verotulot, valtionosuudet, rahoitustulot ja -menot sekä poistot- ja arvonalentumiset. Näiden määrärahojen ylittyminen tai alittuminen on käsiteltävä talousarviomuutoksena valtuustossa.

Suunnitelmavuosien 2028–2029 henkilöstökulut sisältävät 2 %:n, palvelut-, aineet ja tarvikkeet- sekä muut toimitakulut tiliryhmät 1 %:n korotuksen vuosikohtaisesti.

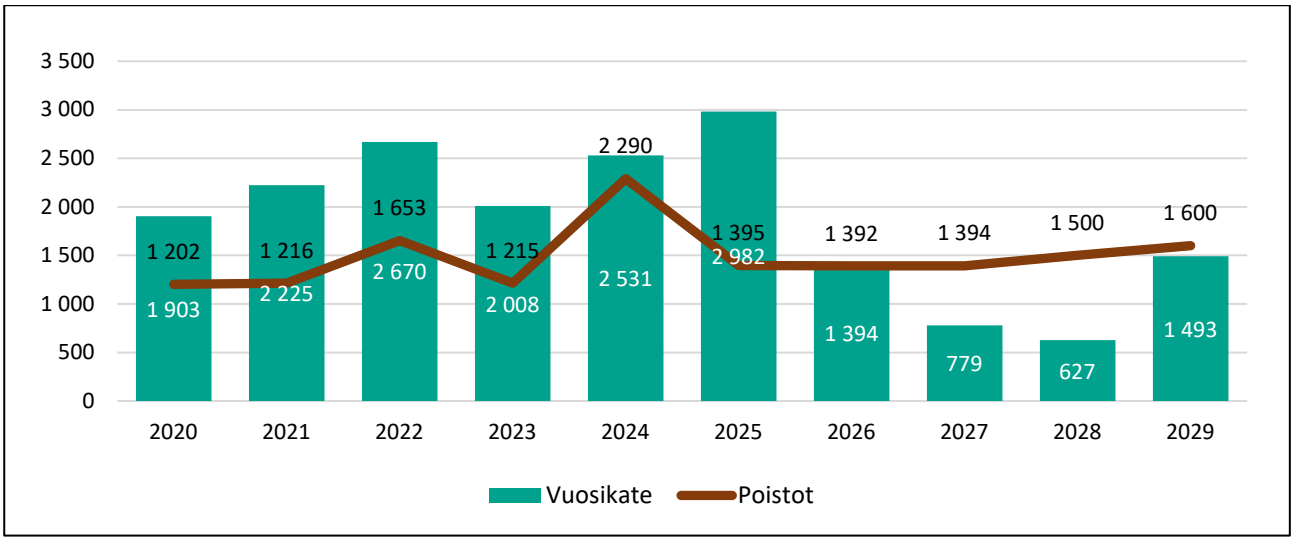
Vuosikate on keskeinen luku arvioitaessa tulorahoituksen riittävyyttä. Tulos on ylijäämäinen, kun vuosikate ylittää poistojen määrän. Vuosina 2027–2029 tilikauden tuloksen ennustetaan olevan negatiivinen.

Alla olevassa taulukossa on esitetty kunnan käyttötalouslaskelma sisäisistä ja ulkoisista eristä.

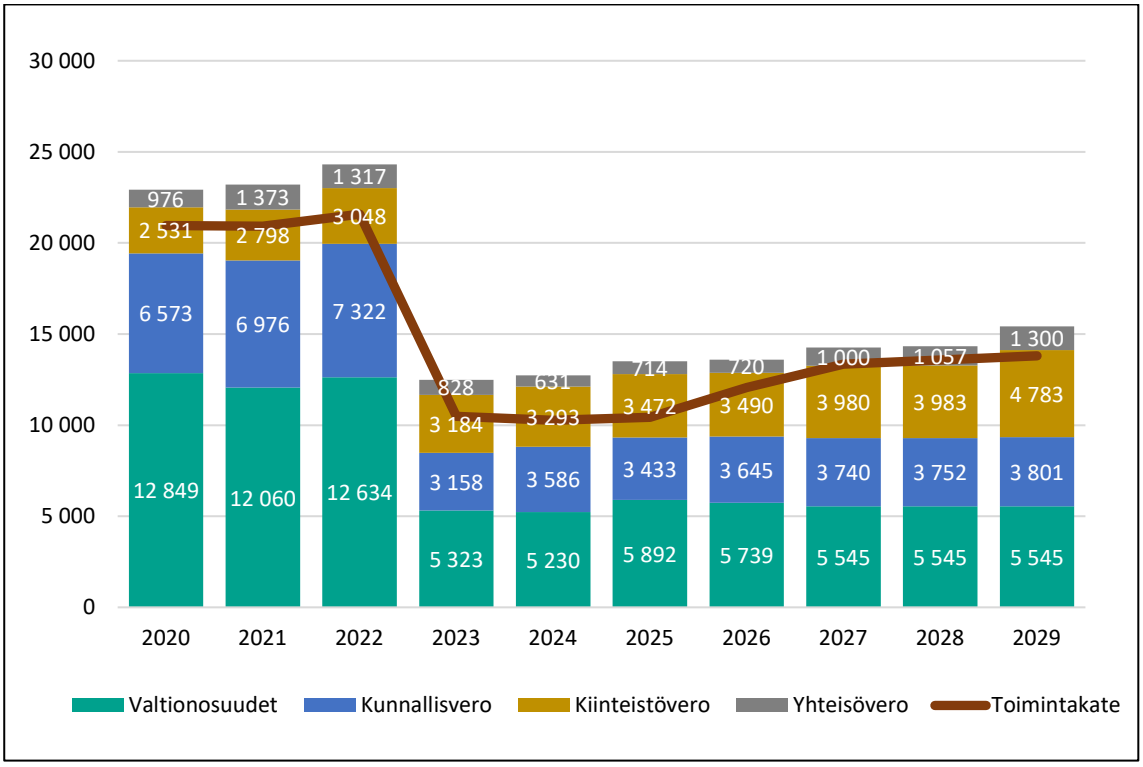
Kunnan tuloslaskelma (sisäiset ja ulkoiset erät)

	TP 2025	TA 2026	TA 2027	TS 2028	TS 2029
Toimintatuotot					
Myyntituotot	3 468 425	3 845 890	4 307 774	4 307 774	4 307 774
Maksutuotot	106 570	105 700	148 200	148 200	148 200
Tuet ja avustukset	360 168	190 532	98 000	98 000	98 000
Muut toimintatuotot	1 361 227	1 138 897	1 053 848	1 053 848	1 053 848
Toimintatuotot yht.	5 296 390	5 281 019	5 607 822	5 607 822	5 607 822
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-7 112 308	-7 548 951	-7 976 853	-8 136 390	-8 299 118
Palvelujen ostot	-6 182 473	-7 348 821	-8 413 189	-8 467 102	-8 521 554
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 478 092	-1 474 170	-1 588 364	-1 603 865	-1 619 521
Avustukset	-538 091	-605 001	-618 501	-620 000	-620 000
Muut toimintakulut	-424 537	-374 097	-353 440	-356 974	-360 544
Toimintakulut yht.	- 15 735 500	- 17 351 039	- 18 950 347	- 19 184 331	- 19 420 736
Toimintakate	- 10 439 110	- 12 070 020	- 13 342 525	- 13 576 510	- 13 812 915
Verotulot	7 618 814	7 855 000	8 720 000	8 792 000	9 884 000
Valtionosuudet	5 892 313	5 739 327	5 545 225	5 545 225	5 545 225
Rahoitustuotot ja -kulut					
Korkotuotot	61 696	12 000	12 000	12 000	12 000
Muut rahoitustuotot	13 020	9 000	5 000	5 000	5 000
Korkokulut	-164 401	-150 000	-160 000	-150 000	-140 000
Muut rahoituskulut	-530	-1 500	-500	-500	-500
Rahoitustuotot ja -kulut yht.	-90 215	-130 500	-143 500	-133 500	-123 500
Vuosikate	2 981 802	1 393 807	779 200	627 215	1 492 810
Poistot ja arvonalentumiset	-1 395 139	-1 391 765	-1 394 062	-1 500 000	-1 600 000
Satunnaiset erät					
Satunnaiset erät yht.	0	0	0	0	0
Tilikauden tulos	1 586 663	2 042	-614 862	-872 785	-107 190
Poistoeron muutos	128 955	132 800	132 800	130 000	130 000
Varausten muutos	-1 300 000	0	0	0	0
Tilikauden yli-/alijäämä	415 617	134 842	-482 062	-742 785	22 810

Vuosikate suhteessa poistoihin, 1 000 euroa



Verorahoitus suhteessa toimintakatteeseen, 1 000 euroa



4. INVESTOINTIOSA

Investointiosassa varataan määrärahat ja asetetaan tuloarviot hankkeille, joiden kulut kirjanpidossa aktivoidaan tasetileille. Talousarviovuonna valtuuston nähden sitovia ovat investointikohteittain sekä hankkeen tulo- että menoarvio. Suunnittelukauden isoimmat investointimenot kohdistuvat kunnan koulukeskuksen uudistamisen loppuun saattamiseen.

Investointihankkeet, Utajärven kunta

Investoinnit	Kustannusarvio	TA 2027	TS 2028	TS 2029
Hallintopalvelut				
Osakkeiden osto	-20 000	-20 000	0	0
Hallintopalvelut yht.	**-20 000**	**-20 000**	**0**	**0**
Kasvatuspalvelut				
Perusop. opp.ymp.kehittäminen	-54 000	-54 000	0	0
Lukion opp.ymp. kehittäminen	-20 000	-20 000	0	0
Päiväkodin piha-alueen muutostoimet	-24 000	-24 000	0	0
Kasvatuspalvelut yht.	**-98 000**	**-98 000**	**0**	**0**
Elinvoimapalvelut				
Rokuan portti	-50 000	-50 000	0	0
Elinvoimapalvelut yht.	**-50 000**	**-50 000**	**0**	**0**
Elinympäristöpalvelut				
Teollisuusalueiden tiet	-100 000	-100 000	0	0
Verkoston laajennus, vesi	-120 000	-40 000	-40 000	-40 000
Koulujen piha-alueet	-500 000	-500 000	0	0
Alakoulun laajennus	-1 200 000	-1 200 000	0	0
Kaavateiden perusparannus	-33 000	-33 000	0	0
Leikkipaikat, rakent. ja korjaam.	-280 000	-280 000	0	0
Matonpesupaikka	-12 000	-12 000	0	0
Reitistöjen taukopaikat	-15 000	-15 000	0	0
Vesilaitoksen automaation uusinta	-81 000	-21 000	-30 000	-30 000
Vedenottamoiden saneeraus	-70 000	-70 000	0	0
Verkoston laajennus, viemäri	-120 000	-40 000	-40 000	-40 000
Viemäripumppaam. saneeraus	-42 000	-42 000	0	0
Maanosto	-200 000	-100 000	-50 000	-50 000
Toimitilaratkaisut	-50 000	-50 000	0	0
Nuoriso- ja liikuntatalon laajennus	-1 500 000	-100 000	-400 000	-1 000 000
Asuinrakentaminen	-660 000	-660 000	0	0
DIGItaulu Mustikkakankaan teollisuusalueen opastukseen	-40 000	0	-40 000	0
Ulkokaukalon pohjan pinnoitus/ tenniskenttä käyttö	-36 000	0	-36 000	0
Mäntyvaara vesijohto	-500 000	0	-300 000	-200 000
Elinympäristöpalvelut yht.	**-5 559 000**	**-3 263 000**	**-936 000**	**-1 360 000**
Investointihankkeet yhteensä				
Investointitulot yhteensä	0	0	0	0
Investointimenot yhteensä	5 727 000	3 431 000	936 000	1 360 000
Nettoinvestoinnit	**-5 727 000**	**-3 431 000**	**-936 000**	**-1 360 000**

5. RAHOITUSOSA

Rahoitusosassa esitetään varsinaisen toiminnan ja investointien sekä rahoitustoiminnan vaikutus maksuvalmiuteen. Valtuustolle sitovia eriä ovat antolainasaamisten muutokset, lainakannan muutokset kokonaiseränä sekä oman pääoman muutokset kokonaiseränä.

Talousarviovuonna pitkäaikaisten lainojen lisäykseksi on esitetty n. 1 000 000 euroa. Lisäys on laskennallinen. Vuoden 2027 suuresta investointisummasta huolimatta arvioidaan, että kunnan rahavaroilla voidaan kattaa investoinnit osittain. Talousarviolainaa ei nosteta, ellei se ole välttämätöntä.

Kunnan rahoituslaskelma

	TP 2025	TA 2026	TA 2027	TS 2028	TS 2029
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	2 981 802	1 393 807	779 200	627 215	1 492 810
Tulorahoituksen korjauserät	-67 030	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Toiminnan rahavirta yhteensä	**2 914 772**	**1 392 807**	**778 200**	**626 215**	**1 491 810**
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-973 252	-1 557 000	-3 431 000	-936 000	-1 360 000
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0	335 000	0	0	0
Pysyvien vast. hyöd. luovutustulot	70 255	1 000	1 000	1 000	1 000
Investointien rahavirta yhteensä	**-902 997**	**-1 221 000**	**-3 430 000**	**-935 000**	**-1 359 000**
Toiminnan ja investointien rahavirta yht.	**2 011 775**	**171 807**	**-2 651 800**	**-308 785**	**132 810**
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäys	-131 000	-100 000	0	0	0
Antolainasaamisten vähennys	145 575	5 000	5 000	5 000	5 000
Antolainauksen muutokset yhteensä	14 575	-95 000	5 000	5 000	5 000
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	963 893	1 000 000	1 300 000	950 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 172 287	-1 040 700	-886 722	-986 722	-1 086 722
Lainakannan muutokset yhteensä	-1 172 287	-76 807	113 278	313 278	-136 722
Toimeksiant. varojen ja pääomien muut.	17 198	0	0	0	0
Saamisten muutos	307 485	0	0	0	0
Korottomien velkojen muutos	-369 024	0	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset yht.	-44 341	0	0	0	0
Rahoituksen rahavirta yhteensä	**-1 202 053**	**-171 807**	**118 278**	**318 278**	**-131 722**
Vaikutus maksuvalmiuteen	**809 722**	**0**	**-2 533 522**	**9 493**	**1 088**

Kunnan rahoituslaskelman tunnusluvut

	TP 2025	TA 2026	TA 2027	TS 2028	TS 2029
Toim. ja inv. rahavirran kertymä 5 vuodelta	903 171	306 092	-1 709 134	-3 032 543	-644 193
Investointien tulorahoitus, %	306 %	114 %	23 %	67 %	110 %
Lainanhoitokate	2,4	1,3	0,9	0,7	1,3
Kassan riittävyys, pv	102	68	17	70	67
Asukasluku	2 395	2 380	2 320	2 280	2 259

Investointien omarahoitustavoite

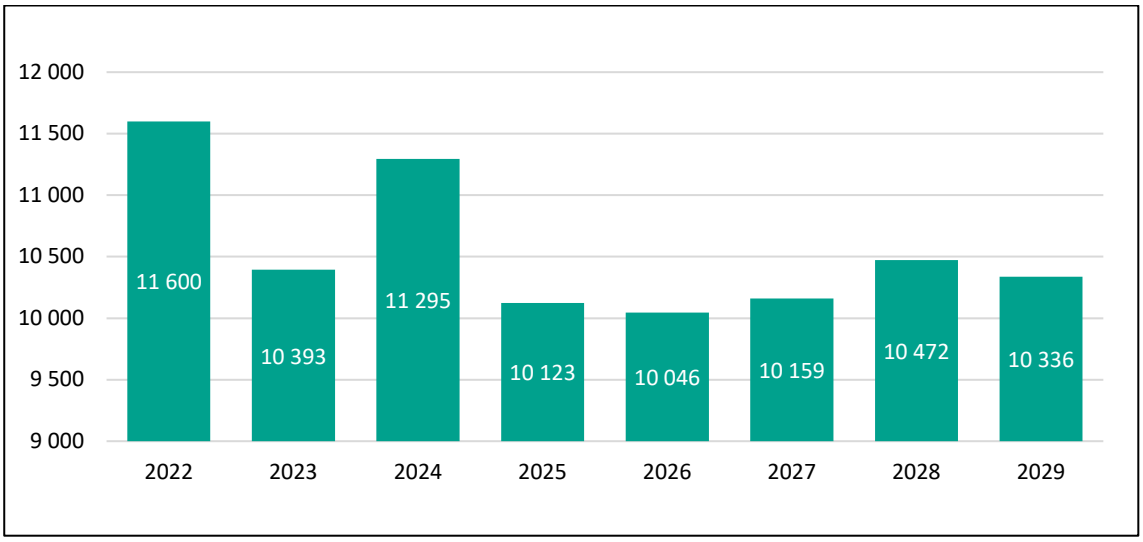
Tavoitteena toiminnan ja investointien rahoituksessa tulee olla, että investoinnit rahoitetaan pitkällä aikavälillä omarahoituksella. Investoinnin omarahoitustavoitteen toteutuminen on osoitettavissa rahoitusosan Toiminnan ja investointien rahavirta -välituloksen kertymän avulla. Kertymän kehitystä tarkastellaan tunnusluvun avulla. Suunnittelukauden lopussa kertymän tulisi olla vähintään 0 tai positiivinen. Tällöin tavoite rahoittaa investoinnit omarahoituksella toteutuisi viiden vuoden tarkastelujaksolla. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi.

Kunnan talous on heikkenevä ja kunta velkaantuu, kun vuosikate on investointitasoa alempi.

Laskennallinen lainanhoitokate

Lainanhoitokykyä koskevaksi tavoitteeksi on perusteltua asettaa, että kunnan normaali tulorahoitus ilman satunnaiseriä on olennaisesti lainanhoitomenoja suurempi. Tavoitearvo lasketaan laskennallinen lainanhoitokate -tunnusluvusta: = (Vuosikate + Korkokulut) / (Korkokulut + Taseen korolliset velat / kahdeksalla). Laskennallinen lainanhoitokate kertoo kunnan tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Kunnan lainanhoitokyky on hyvä, kun tunnusluvun arvo on yli 2, tyydyttävä, kun tunnusluku on 1–2 ja heikko, kun tunnusluvun arvo jää alle yhden.

Kunnan lainakanta, 1 000 euroa



6. MUUN TASEYKSIKÖN KÄYTTÖTALOUSOSA JA SUUNNITELMA

Vesi- ja viemärilaitos toimii erillisenä taseyksikkönä elinympäristöpalveluiden alla. Taseyksikön toimintatulojen tulisi kattaa toimintakulut ja investoinnit.

Vesijohtoverkosto kattaa koko kunnan alueen n. 98 %:sti. Veden myyntimäärät on vuosien saatossa hieman laskeneet. Viime vuosien aikana on vesihuollon varautumiseen panostettu paljon.

Vesihuoltolain uudistus tuli voimaan 1.1.2026. Kunnan keskeiset uudet velvoitteet koskevat mm. vesihuoltosuunnitelman laatimista, toiminta-alueiden tarkistamista ja omaisuudenhallinnan vahvistamista. Näitä viedään eteenpäin vuoden 2027 aikana.

Taloussuunnitelmavuodelle 2028 on suunniteltu alkavaksi Mäntyvaaran runkovesijohdon investointi. Investointia varten kunta on kirjannut aimpina vuosina kunnan tuloksesta investointivarausta. Vuoden 2028 poistoeron muutoksessa näkyy tämän investointivarauksen käyttö.

Siirtoviemäriin pumpatun jäteveden määrä on vähentynyt ja taloudellisesti tämä on merkittävä asia vesihuollossa. Etäluettavien vesimittareiden käyttöönotto on aloitettu vuodesta 2020 alkaen asentamalla mittarit keskeisimpiin isoihin kulutuspisteisiin ja kaikkiin uusiin liittymiin. Etämittareiden asennusta kohteisiin jatketaan resurssien puitteissa.

Veden hinta on 1,47 €/m^3 alv 0 %. Jäteveden hinta on 3,15 €/m^3 alv 0 %.

Vesihuoltolaitoksen tuloslaskelma

	TP 2025	TA 2026	TA 2027	TS 2028	TS 2029
Liikevaihto	**693 708**	**733 595**	**748 285**	**748 285**	**748 285**
Aineet, tarvikkeet ja tavarat yht.	-118 105	-111 180	-116 180	-117 341	-118 515
Palvelujen ostot	-233 601	-333 456	-321 618	-324 834	-328 082
Henkilöstökulut	-201 745	-149 670	-224 098	-228 580	-233 152
Poistot ja arvonalentumiset	-133 450	-125 000	-131 500	-140 000	-150 000
Liiketoiminnan muut kulut	-10 476	-17 890	-18 900	-19 089	-19 279
Liikeyli-/alijäämä	**-3 669**	**-3 601**	**-64 011**	**-81 560**	**-100 745**
Rahoitustuotot ja -kulut yht.	**-44 757**	**0**	**0**	**0**	**0**
Yli-/alijäämä ennen varauksia	**-48 426**	**-3 601**	**-64 011**	**-81 560**	**-100 745**
Poistoeron muutos	23 333	18 330	18 330	23 330	23 330
Tilikauden yli-/alijäämä	**-175 092**	**14 729**	**-45 681**	**-58 230**	**-77 415**

Vesihuoltolaitoksen rahoituslaskelma

	TP 2025	TA 2026	TA 2027	TS 2028	TS 2029
Toiminnan rahavirta					
Liikeyli-/alijäämä	-3669	-3 601	-64 011	-81 560	-100 745
Poistot ja arvonalentumiset	133450	125 000	131 500	140 000	150 000
Investointien rahavirta					
Investointimenot	0	-132 000	-213 000	-410 000	-310 000
Rahoitusosuudet investointimenoihin		0	0	0	0
Investointien rahavirta yht.	0	-132 000	-213 000	-410 000	-310 000
Toiminnan ja investointien rahavirta yht.	**85 024**	**-10 601**	**-145 511**	**-351 560**	**-260 745**
Rahoituksen rahavirta yhteensä	**-85 024**	**-10 601**	**-145 511**	**-351 560**	**-260 745**

Sisäinen korko

Vuoden 2025 aikana luovuttiin (Valt. 8.5.2025 §32) vesilaitoksen peruspääoman sisäisestä korvauksesta kunnalle (1494 793,63€ *6 %= 89 698€).

Sisäiset lainat ja peruspääomasijoitus talousarviossa

Vuosina 2025–2027 ei ole osoitettu sisäistä lainaa eikä peruspääomasijoituksen muutosta.